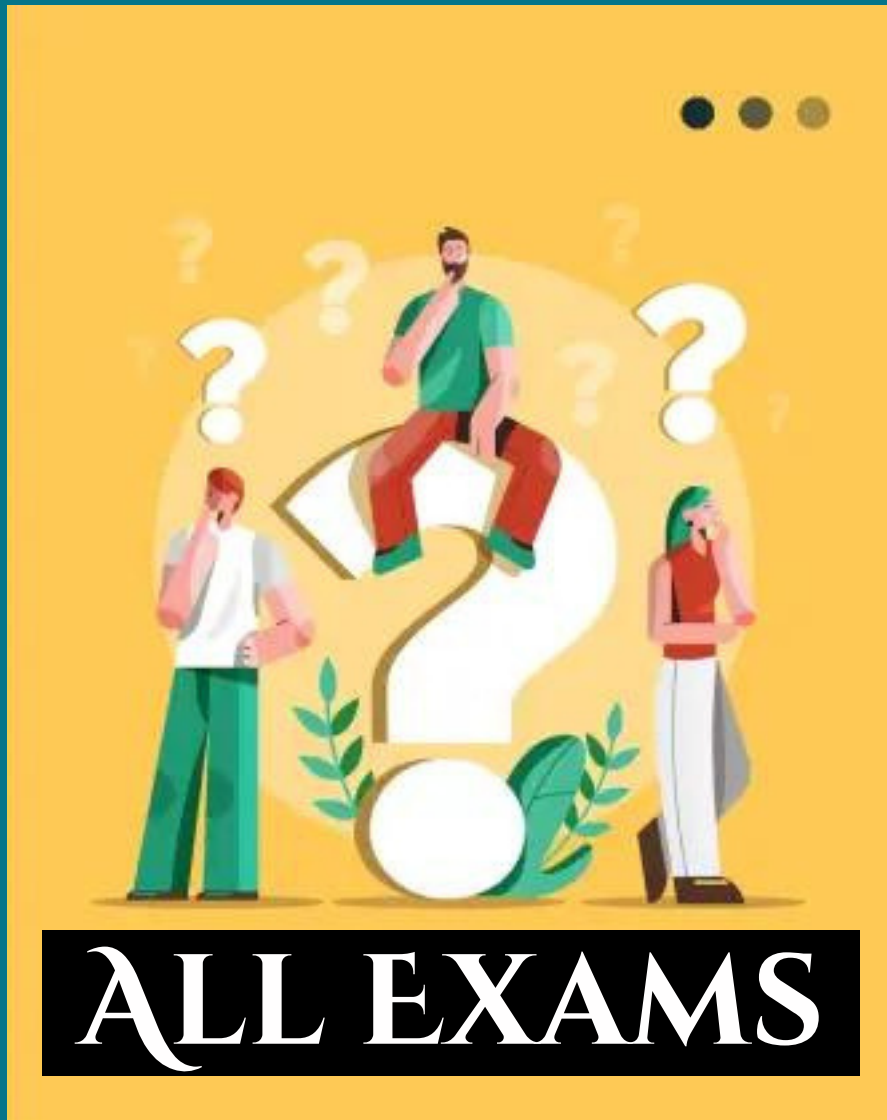

Weekly Quiz Compilation

Download Free PDF

Q.1

कोणती संस्था हवा (प्रदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण) अधिनियम, 1981 अंतर्गत NCAP कार्यान्वित करते?

1. राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण
2. केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळ (CPCB)
3. पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
4. जिल्हा प्रदूषण नियंत्रण मंडळे

Answer:

B

Sol:

• सेंटर फॉर सायन्स अँड एन्व्हायर्नमेंटच्या (सीएसई) एका अभ्यासानुसार असे दिसून आले आहे की पार्टिकुलेट मॅटर 10 (पीएम 10) प्रदूषण कमी करण्यासाठी राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रमांतर्गत (एनसीएपी) वाटप केलेल्या निधीपैकी 64% रस्त्यावरील धूळ कमी करण्याच्या प्रयत्नांचा महत्त्वपूर्ण भाग खर्च होत आहे.

राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रमाबद्दल:

- लॉन्च डेट: जनवरी 2019
- मंत्रालय: पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
- उद्दीष्टे: • वायू प्रदूषण रोखण्यासाठी, नियंत्रित करण्यासाठी आणि कमी करण्यासाठी शमन उपाययोजना राबवणे.
- देशभरातील हवेच्या गुणवत्तेवर लक्ष ठेवण्याचे जाळे बळकट करणे.
- जनजागृती आणि क्षमता वाढीच्या उपाययोजना वाढवणे.

• ध्येय: • 2024 पर्यंत पीएम 10 चे प्रमाण 2017 च्या बेसलाइन पातळीपेक्षा 20-30% कमी करणे

• सुधारित उद्दिष्ट: पीएम 10 ची पातळी 40% पर्यंत कमी करणे किंवा 2025-26 पर्यंत राष्ट्रीय मानके (60 $\mu\text{g} / \text{m}^3$) साध्य करणे

• अंमलबजावणी: • केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने (सीपीसीबी) वायु (प्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण) अधिनियम, 1981 अन्वये अंमलबजावणी केली जाते.

• अंमलबजावणीसाठी 131 शहरे निश्चित करण्यात आली आहेत

Q.2

NCAP नुसार PM10 पातळीसाठी राष्ट्रीय मानके काय आहेत?

1. 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2. 70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
3. 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
4. 90 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Answer:

A

Sol:

• सेंटर फॉर सायन्स अँड एन्व्हायर्नमेंटच्या (सीएसई) एका अभ्यासानुसार असे दिसून आले आहे की पार्टिकुलेट मॅटर 10 (पीएम 10) प्रदूषण कमी करण्यासाठी राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रमांतर्गत (एनसीएपी) वाटप केलेल्या निधीपैकी 64% रस्त्यावरील धूळ कमी करण्याच्या प्रयत्नांचा महत्त्वपूर्ण भाग खर्च होत आहे.

राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रमाबद्दल:

- लॉन्च डेट: जनवरी 2019
- मंत्रालय: पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
- उद्दीष्टे: • वायू प्रदूषण रोखण्यासाठी, नियंत्रित करण्यासाठी आणि कमी करण्यासाठी शमन उपाययोजना राबवणे.
- देशभरातील हवेच्या गुणवत्तेवर लक्ष ठेवण्याचे जाळे बळकट करणे.
- जनजागृती आणि क्षमता वाढीच्या उपाययोजना वाढवणे.

• ध्येय: • 2024 पर्यंत पीएम 10 चे प्रमाण 2017 च्या बेसलाइन पातळीपेक्षा 20-30% कमी करणे

• सुधारित उद्दिष्ट: पीएम 10 ची पातळी 40% पर्यंत कमी करणे किंवा 2025-26 पर्यंत राष्ट्रीय मानके (60 $\mu\text{g} / \text{m}^3$) साध्य करणे

• अंमलबजावणी: • केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने (सीपीसीबी) वायु (प्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण) अधिनियम, 1981 अन्वये अंमलबजावणी केली जाते.

• अंमलबजावणीसाठी 131 शहरे निश्चित करण्यात आली

आहेत

- राज्य शासनाने विहित केलेली रचना व कार्ये.
- जिल्हास्तरावर निधी गोळा होतो.

Q.3

नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन (DMF) ची स्थापना कोणत्या कायद्यांतर्गत करण्यात आली?

1. खनिज उत्खनन कायदा 2020
2. कोळसा आणि खाणी नियमन कायदा 2015
3. राष्ट्रीय खाण धोरण कायदा 2020
4. खाण आणि खनिजे (विकास आणि नियमन) (MMDR) सुधारणा कायदा 2015

Answer:

D

Sol:

- केंद्रीय कोळसा आणि खाण मंत्र्यांनी नुकतेच खनिज अन्वेषण हँकेथॉन आणि नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन (डीएमएफ) पोर्टलचे उद्घाटन केले.
- नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन पोर्टल बदल:
- ध्येय: • डीएमएफ डेटामध्ये प्रवेश सुलभ करा.
- विकास आणि निधीच्या वापराचा मागोवा घेणे.
- उपक्रमांची पारदर्शकता आणि केंद्रीकृत दृश्यमानता वाढविणे.
- प्रकल्प देखरेख आणि गतिशील विश्लेषण प्रदान करणे.
- प्रभावी अंमलबजावणीसाठी सर्वोत्तम पद्धतींचे भांडार म्हणून कार्य करा

- स्थापना : खाण व खनिज (विकास व नियमन) (एमएमडीआर) सुधारणा अधिनियम 2015 अन्वये एक नॉन प्रॉफिट ट्रस्ट म्हणून स्थापन.
- अर्थसहाय्य: • जिल्ह्यातील मोठ्या किंवा गौण खनिज सवलतीधारकांच्या योगदानातून निधी दिला जातो.
- केंद्र किंवा राज्य सरकारने विहित केलेले योगदान

- कार्यक्षेत्र आणि प्रशासन:
- संबंधित राज्य सरकारच्या अखत्यारित काम करते.

Q.4

नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन (DMF) पोर्टलचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. DMF डेटामध्ये प्रवेश सुलभ करा
2. विकास आणि निधीच्या वापराचा मागोवा घ्या
3. क्रियाकलापांची पारदर्शकता आणि केंद्रीकृत दृश्यमानता वाढवणे
4. वरील सर्व

Answer:

D

Sol:

- केंद्रीय कोळसा आणि खाण मंत्र्यांनी नुकतेच खनिज अन्वेषण हँकेथॉन आणि नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन (डीएमएफ) पोर्टलचे उद्घाटन केले.
- नॅशनल डिस्ट्रिक्ट मिनरल फाउंडेशन पोर्टल बदल:
- ध्येय: • डीएमएफ डेटामध्ये प्रवेश सुलभ करा.
- विकास आणि निधीच्या वापराचा मागोवा घेणे.
- उपक्रमांची पारदर्शकता आणि केंद्रीकृत दृश्यमानता वाढविणे.
- प्रकल्प देखरेख आणि गतिशील विश्लेषण प्रदान करणे.
- प्रभावी अंमलबजावणीसाठी सर्वोत्तम पद्धतींचे भांडार म्हणून कार्य करा

- स्थापना : खाण व खनिज (विकास व नियमन) (एमएमडीआर) सुधारणा अधिनियम 2015 अन्वये एक नॉन प्रॉफिट ट्रस्ट म्हणून स्थापन.
- अर्थसहाय्य: • जिल्ह्यातील मोठ्या किंवा गौण खनिज सवलतीधारकांच्या योगदानातून निधी दिला जातो.
- केंद्र किंवा राज्य सरकारने विहित केलेले योगदान

- कार्यक्षेत्र आणि प्रशासन:
- संबंधित राज्य सरकारच्या अखत्यारित काम करते.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- राज्य शासनाने विहित केलेली रचना व कार्ये.
- जिल्हास्तरावर निधी गोळा होतो.

Q.5

राष्ट्रीय भूस्खलन पूर्वानुमान केंद्र कोठे आहे?

1. नवी दिल्ली
2. मुंबई
3. कोलकाता
4. चेन्नई

Answer:

C

Sol:

• केंद्रीय कोळसा आणि खाण मंत्र्यांनी नुकतेच कोलकात्यात भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण (जीएसआय) येथे राष्ट्रीय भूस्खलन पूर्वानुमान केंद्राचे उद्घाटन केले.

• मंत्र्यांनी भूषण वेब पोर्टल आणि भुसखलान मोबाइल अॅपचे लोकापण केले.

भुसंकेत वेब पोर्टल बदल:

• भूस्खलनाच्या धोक्यांविषयी संबंधित माहिती आणि माहिती प्रसारित करणे हे वेब पोर्टलचे उद्दीष्ट आहे.

• यामुळे देशात कमी पल्ल्याच्या आणि मध्यम पल्ल्याच्या भूस्खलनाचा अंदाज वर्तविला जाणार आहे.

• भुसाखलान मोबाइल अॅप, भुषणकेट वेब पोर्टलशी एकत्रित, वापरकर्त्यास अनुकूल आहे आणि दररोजच्या भूस्खलनाच्या अंदाजांचा त्वरित प्रसार करण्याची सुविधा देते.

• हे अॅप भागधारकांना भूस्खलनाच्या घटनांबद्दल स्थानिक आणि तात्पुरती माहिती सामायिक आणि अद्ययावत करण्यास अनुमती देते.

• केंद्रीय कोळसा आणि खाण मंत्र्यांनी नुकतेच कोलकात्यात भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण (जीएसआय) येथे राष्ट्रीय भूस्खलन पूर्वानुमान केंद्राचे उद्घाटन केले.

• मंत्र्यांनी भूषण वेब पोर्टल आणि भुसखलान मोबाइल अॅपचे लोकापण केले.

भुसंकेत वेब पोर्टल बदल:

• भूस्खलनाच्या धोक्यांविषयी संबंधित माहिती आणि

माहिती प्रसारित करणे हे वेब पोर्टलचे उद्दीष्ट आहे.

• यामुळे देशात कमी पल्ल्याच्या आणि मध्यम पल्ल्याच्या भूस्खलनाचा अंदाज वर्तविला जाणार आहे.

• भुसाखलान मोबाइल अॅप, भुषणकेट वेब पोर्टलशी एकत्रित, वापरकर्त्यास अनुकूल आहे आणि दररोजच्या भूस्खलनाच्या अंदाजांचा त्वरित प्रसार करण्याची सुविधा देते.

• हे अॅप भागधारकांना भूस्खलनाच्या घटनांबद्दल स्थानिक आणि तात्पुरती माहिती सामायिक आणि अद्ययावत करण्यास अनुमती देते.

Q.6

भुसंकेत वेब पोर्टलचा मुख्य उद्देश काय आहे?

1. हवेच्या गुणवत्तेचे निरीक्षण करणे
2. भूकंप क्रियाकलापांचा मागोवा घेणे
3. भूस्खलनाच्या धोक्यांवर संबंधित डेटा आणि माहिती प्रसारित करणे
4. हवामान अंदाज प्रदान करणे

Answer:

C

Sol:

• केंद्रीय कोळसा आणि खाण मंत्र्यांनी नुकतेच कोलकात्यात भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण (जीएसआय) येथे राष्ट्रीय भूस्खलन पूर्वानुमान केंद्राचे उद्घाटन केले.

• मंत्र्यांनी भूषण वेब पोर्टल आणि भुसखलान मोबाइल अॅपचे लोकापण केले.

भुसंकेत वेब पोर्टल बदल:

• भूस्खलनाच्या धोक्यांविषयी संबंधित माहिती आणि माहिती प्रसारित करणे हे वेब पोर्टलचे उद्दीष्ट आहे.

• यामुळे देशात कमी पल्ल्याच्या आणि मध्यम पल्ल्याच्या भूस्खलनाचा अंदाज वर्तविला जाणार आहे.

• भुसाखलान मोबाइल अॅप, भुषणकेट वेब पोर्टलशी एकत्रित, वापरकर्त्यास अनुकूल आहे आणि दररोजच्या भूस्खलनाच्या अंदाजांचा त्वरित प्रसार करण्याची सुविधा देते.

• हे अॅप भागधारकांना भूस्खलनाच्या घटनांबद्दल

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

स्थानिक आणि तात्पुरती माहिती सामायिक आणि अद्ययावत करण्यास अनुमती देते.

Q.7

निर्यातित उत्पादनांवर (RoDTEP) योजना शुल्क आणि कर माफीसाठी कोणते मंत्रालय जबाबदार आहे?

1. केंद्रीय वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय
2. केंद्रीय अर्थ मंत्रालय
3. केंद्रीय कृषी मंत्रालय
4. केंद्रीय परराष्ट्र मंत्रालय

Answer:

A

Sol:

RoDTEP योजनेबद्दल:

- मंत्रालय: केंद्रीय वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय
- **WTO**-अनुपालक: परतावा एम्बेड केलेले केंद्रीय, राज्य आणि स्थानिक कर्तव्ये आणि कर पूर्वी परत केले गेले नाहीत.
- उद्दिष्ट: आत्मनिर्भर भारत व्हिजन अंतर्गत निर्यात क्षेत्रांची स्पर्धात्मकता वाढवणे, रोजगार निर्माण करणे आणि आर्थिक वाढीस हातभार लावणे.
- पात्रता: • उत्पादक आणि व्यापारी निर्यातदार दोघांसाठी खुले आहे.
- उलाढालीचा उंबरठा आवश्यक नाही.
- माल थेट दावेदाराने निर्यात केला पाहिजे.
- व्याप्ती: • भौतिक निर्यात आणि भारतातून सेवांची आउटबाउंड शिपमेंट समाविष्ट करते.
- सेवा प्रदाते लागू लपविलेल्या शुल्कावर परताव्याची मागणी करू शकतात.
- रिबेट यंत्रणा: • निर्यातीच्या बोर्ड मूल्याच्या मालवाहतुकीची टक्केवारी म्हणून दावा केला आहे.
- सरलीकृत आयटी प्रणालीद्वारे सीमाशुल्काद्वारे लागू केले जाते.
- हस्तांतरणीय शुल्क क्रेडिट/इलेक्ट्रॉनिक स्क्रिप (ई-स्क्रिप)

म्हणून सूट जारी केली जाते.

- सेंट्रल बोर्ड ऑफ अप्रत्यक्ष कर आणि सीमाशुल्क (CBIC) द्वारे इलेक्ट्रॉनिक लेजरमध्ये ई-स्क्रिप ठेवली जाते.

Q.8

निर्यातित उत्पादनांवर शुल्क आणि कर माफी (RoDTEP) योजनेतर्गत जारी केलेल्या ई-स्क्रिपसाठी इलेक्ट्रॉनिक खातेवही कोण ठेवतो?

1. भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI)
2. अर्थ मंत्रालय
3. केंद्रीय अप्रत्यक्ष कर आणि सीमा शुल्क मंडळ (CBIC)
4. सिक्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (SEBI)

Answer:

C

Sol:

RoDTEP योजनेबद्दल:

- मंत्रालय: केंद्रीय वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय
- **WTO**-अनुपालक: परतावा एम्बेड केलेले केंद्रीय, राज्य आणि स्थानिक कर्तव्ये आणि कर पूर्वी परत केले गेले नाहीत.
- उद्दिष्ट: आत्मनिर्भर भारत व्हिजन अंतर्गत निर्यात क्षेत्रांची स्पर्धात्मकता वाढवणे, रोजगार निर्माण करणे आणि आर्थिक वाढीस हातभार लावणे.
- पात्रता: • उत्पादक आणि व्यापारी निर्यातदार दोघांसाठी खुले आहे.
- उलाढालीचा उंबरठा आवश्यक नाही.
- माल थेट दावेदाराने निर्यात केला पाहिजे.
- व्याप्ती: • भौतिक निर्यात आणि भारतातून सेवांची आउटबाउंड शिपमेंट समाविष्ट करते.
- सेवा प्रदाते लागू लपविलेल्या शुल्कावर परताव्याची मागणी करू शकतात.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- रिबेट यंत्रणा: • निर्यातीच्या बोर्ड मूल्याच्या मालवाहतुकीची टक्केवारी म्हणून दावा केला आहे.
- सरलीकृत आयटी प्रणालीद्वारे सीमाशुल्काद्वारे लागू केले जाते.
- हस्तांतरणीय शुल्क क्रेडिट/इलेक्ट्रॉनिक स्क्रिप (ई-स्क्रिप) म्हणून सूट जारी केली जाते.
- सेंट्रल बोर्ड ऑफ अप्रत्यक्ष कर आणि सीमाशुल्क (CBIC) द्वारे इलेक्ट्रॉनिक लेजरमध्ये ई-स्क्रिप ठेवली जाते.

Q.9

सुधारित व्याज सवलत योजनेतर्गत किसान क्रेडिट कार्डद्वारे शेतकरी जास्तीत जास्त किती रक्कम मिळवू शकतो?

1. रु. 1 लाख
2. रु. 2 लाख
3. रु. 3 लाख
4. रु. 4 लाख

Answer:

C

Sol:

• सुधारित व्याज सवलत योजनेतर्गत (एमआयएस) अल्प मुदतीच्या पीक कर्जाची कमाल मर्यादा तीन लाखरुपयांवरून पाच लाख रुपये करण्याचा केंद्रसरकारचा विचार आहे

सुधारित व्याज सवलत योजनेबद्दल:

- अर्थसहाय्य: • 100 टक्के निधी भारत सरकारकडून.
- 2006-07 मध्ये लाँच.

• उद्दिष्ट: शेतकऱ्यांना कार्यशील भांडवलाच्या गरजेसाठी किसान क्रेडिट कार्ड (केसीसी) द्वारे सवलतीच्या व्याजदरात अल्पमुदतीचे कृषी कर्ज उपलब्ध करून देणे.

• वित्तीय संस्थांचा समावेश: • शेड्युल्ड कमर्शियल बँका (एससीबी)

• स्मॉल फायनान्स बँका (एसएफबी)

• प्रादेशिक ग्रामीण बँका (आरआरबी)

- सहकारी[संपादन]।
- संगणकीकृत प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पॅक्स) एससीबीकडे हस्तांतरित

- कर्जाचा तपशील: • शेतकरी 3 लाख रुपयांपर्यंत किसान क्रेडिट कार्ड कर्ज घेऊ शकतात.
- बँचमार्क व्याज दर: 9%
- केंद्रांकडून 2 टक्के व्याज सवलत दिली जाते, प्रभावी दर ७ टक्क्यांपर्यंत कमी केला जातो.
- त्वरित आणि वेळेवर परतफेड करण्यासाठी अतिरिक्त 3% सवलत, ती दरवर्षी 4% पर्यंत कमी करणे

- अवलंब करणाऱ्या संस्था: • रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (आरबीआय)
- राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक (नाबाई)

Q.10

सुधारित व्याज अनुदान योजना लागू करण्यासाठी कोणत्या एजन्सी जबाबदार आहेत?

1. वित्त मंत्रालय आणि राज्य सरकारे
2. भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI) आणि राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक (NABARD)
3. राज्य सरकारे आणि नाबाई
4. वित्त मंत्रालय आणि RBI

Answer:

B

Sol:

• सुधारित व्याज सवलत योजनेतर्गत (एमआयएस) अल्प मुदतीच्या पीक कर्जाची कमाल मर्यादा तीन लाखरुपयांवरून पाच लाख रुपये करण्याचा केंद्रसरकारचा विचार आहे

सुधारित व्याज सवलत योजनेबद्दल:

- अर्थसहाय्य: • 100 टक्के निधी भारत सरकारकडून.
- 2006-07 मध्ये लाँच.

- उद्दिष्ट: शेतकऱ्यांना कार्यशील भांडवलाच्या गरजेसाठी किसान क्रेडिट कार्ड (केसीसी) द्वारे सवलतीच्या व्याजदरात अल्पमुदतीचे कृषी कर्ज उपलब्ध करून देणे.
- वित्तीय संस्थांचा समावेश: • शेड्युल्ड कमर्शियल बँका (एससीबी)
- स्मॉल फायनान्स बँका (एसएफबी)
- प्रादेशिक ग्रामीण बँका (आरआरबी)
- सहकारी[संपादन]
- संगणकीकृत प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पॅक्स) एससीबीकडे हस्तांतरित

- कर्जाचा तपशील: • शेतकरी 3 लाख रुपयांपर्यंत किसान क्रेडिट कार्ड कर्ज घेऊ शकतात.
- बँचमार्क व्याज दर: 9%
- केंद्रांकडून 2 टक्के व्याज सवलत दिली जाते, प्रभावी दर ७ टक्क्यांपर्यंत कमी केला जातो.
- त्वरित आणि वेळेवर परतफेड करण्यासाठी अतिरिक्त 3% सवलत, ती दरवर्षी 4% पर्यंत कमी करणे
- अवलंब करणाऱ्या संस्था: • रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (आरबीआय)
- राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक (नाबार्ड)

Q.1

खालीलपैकी कोणते मानवी हक्कांच्या आंतरराष्ट्रीय विधेयकाचा भाग नाही?

1. मानवी हक्कांची सार्वत्रिक घोषणा
2. नागरी आणि राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करार
3. आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करार
4. जिनिव्हा अधिवेशने

Answer:

D

Sol:

- जिनिव्हा येथे नागरी व राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करारांतर्गत (आयसीसीपीआर) संयुक्त राष्ट्रांच्या मानवाधिकार समितीने नुकताच चौथा आढावा घेतला.
- नागरी आणि राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय कराराबद्दल:
- दत्तक घेणे आणि अंमलबजावणी करणे: • 1966 मध्ये संयुक्त राष्ट्रांच्या महासभेने स्वीकारला.
- 1976 मध्ये अंमलात आला.

- महत्त्व: मानवी हक्कांचा सार्वत्रिक जाहीरनामा आणि आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करारासह मानवी हक्कांच्या आंतरराष्ट्रीय विधेयकाचा एक भाग आहे.
- देशांना मान्यता देण्याची जबाबदारी: • मूलभूत मानवी हक्कांचे रक्षण आणि जतन यासह: • जगण्याचा आणि मानवी प्रतिष्ठेचा अधिकार.
- कायद्यासमोर समानता
- अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, एकत्र येणे आणि संघटन स्वातंत्र्य.
- धार्मिक स्वातंत्र्य आणि गोपनीयता.
- छळ, वाईट वागणूक आणि मनमानी नजरकैदेपासून मुक्ती.
- स्त्री-पुरुष समानता

- या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी प्रशासकीय, न्यायालयीन आणि कायदेविषयक उपाययोजना राबवा.
- उल्लंघनासाठी प्रभावी उपाय योजना करा

- जागतिक सहभाग: 2024 पर्यंत 174 देश या कराराचे पक्षकार आहेत.
- भारताचा सहभाग: • 1979 मध्ये भारत एक पक्ष झाला.
- तीन पुनरावलोकने झाली, शेवटची 1997 मध्ये होती

Q.2

भारत नागरी आणि राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय कराराचा पक्ष कधी बनला?

1. 1966
2. 1976
3. १९७९

4. 1986

Answer:

C

Sol:

जिनिव्हा येथे नागरी व राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करारांतर्गत (आयसीसीपीआर) संयुक्त राष्ट्रांच्या मानवाधिकार समितीने नुकताच चौथा आढावा घेतला. नागरी आणि राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय कराराबद्दल:

• दत्तक घेणे आणि अंमलबजावणी करणे: • 1966 मध्ये संयुक्त राष्ट्रांच्या महासभेने स्वीकारला.
• 1976 मध्ये अंमलात आला.

• महत्त्व: मानवी हक्कांचा सार्वत्रिक जाहीरनामा आणि आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करारासह मानवी हक्कांच्या आंतरराष्ट्रीय विधेयकाचा एक भाग आहे.

• देशांना मान्यता देण्याची जबाबदारी: • मूलभूत मानवी हक्कांचे रक्षण आणि जतन यासह: • जगण्याचा आणि मानवी प्रतिष्ठेचा अधिकार.

• कायद्यासमोर समानता

• अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, एकत्र येणे आणि संघटन स्वातंत्र्य.

• धार्मिक स्वातंत्र्य आणि गोपनीयता.

• छळ, वाईट वागणूक आणि मनमानी नजरकैदेपासून मुक्ती.

• स्त्री-पुरुष समानता

• या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी प्रशासकीय, न्यायालयीन आणि कायदेविषयक उपाययोजना राबवा.

• उल्लंघनासाठी प्रभावी उपाय योजना करा

• जागतिक सहभाग: 2024 पर्यंत 174 देश या कराराचे पक्षकार आहेत.

• भारताचा सहभाग: • 1979 मध्ये भारत एक पक्ष झाला.

• तीन पुनरावलोकने झाली, शेवटची 1997 मध्ये होती

Q.3

भारतीय सागरी केंद्र (IMC) कोणत्या मोठ्या दृष्टीचा भाग आहे?

1. डिजिटल इंडिया व्हिजन 2025
2. मेक इन इंडिया व्हिजन 2022
3. सागरी भारत व्हिजन 2030
4. शाश्वत विकास व्हिजन 2050

Answer:

C

Sol:

इंडिया मेरिटाइम सेंटर (आयएमसी) बद्दल:

• पुढाकार: बंदरे, जहाजबांधणी आणि जलमार्ग मंत्रालय (MoPSW)

• भाग : मेरिटाइम इंडिया व्हिजन 2030

• उद्दिष्टे : • भारतीय सागरी उद्योगासाठी एकात्मिक व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे.

• धोरण तयार करणे आणि उद्योगांच्या शिफारशींसाठी थिंक टँक म्हणून कार्य करणे.

• देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर भारताच्या सागरी हितसंबंधांना चालना देणे

• प्राथमिक उद्दिष्टे: • आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (आयएमओ) आणि जागतिक सागरी मंचांमध्ये भारताचा सहभाग बळकट करणे.

• एकात्मिक आणि सिंक्रोनाइझ्ड दृष्टिकोनाद्वारे एक मजबूत देशांतर्गत सागरी क्षेत्र तयार करा.

• भारतीय सागरी क्लस्टरसाठी एक मजबूत जागतिक ब्रँड तयार करण्यासाठी फ्लॅगशिप इव्हेंट्स आयोजित करा.

• शाश्वत विकासासाठी तज्ञ विश्लेषण आणि शिफारशी प्रदान करा.

• उद्योग भागधारकांना सहकार्य आणि नेटवर्क करण्यासाठी व्यासपीठ स्थापित करा.

• स्टार्टअप्ससह उद्योगाला समर्थन देण्यासाठी निधीचा पूल तयार करणे.

• स्थळ: मुंबई

• सुविधा: • आयएमसी सचिवालय जागतिक दर्जाची सुविधा म्हणून बांधले जाईल.

• कॉन्फरन्स एरिया आणि मीटिंग रूमने सुसज्ज.

Q.4

भारतीय सागरी केंद्र (IMC) चे आयोजन कोणते शहर करेल?

1. चेन्नई
2. कोलकाता
3. नवी दिल्ली
4. मुंबई

Answer:

D

Sol:

इंडिया मेरिटाइम सेंटर (आयएमसी) बदल:

- पुढाकार: बंदरे, जहाजबांधणी आणि जलमार्ग मंत्रालय (MoPSW)
- भाग : मेरिटाइम इंडिया व्हिजन 2030
- उद्दिष्टे : • भारतीय सागरी उद्योगासाठी एकात्मिक व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे.
- धोरण तयार करणे आणि उद्योगांच्या शिफारशींसाठी थिंक टँक म्हणून कार्य करणे.
- देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर भारताच्या सागरी हितसंबंधांना चालना देणे

- प्राथमिक उद्दिष्टे: • आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (आयएमओ) आणि जागतिक सागरी मंचांमध्ये भारताचा सहभाग बळकट करणे.
- एकात्मिक आणि सिंक्रोनाइझ्ड दृष्टिकोनाद्वारे एक मजबूत देशांतर्गत सागरी क्षेत्र तयार करा.
- भारतीय सागरी क्लस्टरसाठी एक मजबूत जागतिक ब्रँड तयार करण्यासाठी फ्लॅगशिप इव्हेंट्स आयोजित करा.
- शाश्वत विकासासाठी तज्ञ विश्लेषण आणि शिफारशी प्रदान करा.
- उद्योग भागधारकांना सहकार्य आणि नेटवर्क करण्यासाठी व्यासपीठ स्थापित करा.
- स्टार्टअप्ससह उद्योगाला समर्थन देण्यासाठी निधीचा पूल तयार करणे.

• स्थळ: मुंबई

- सुविधा: • आयएमसी सचिवालय जागतिक दर्जाची सुविधा म्हणून बांधले जाईल.
- कॉन्फरन्स एरिया आणि मीटिंग रूमने सुसज्ज.

Q.5

रतापाणी वन्यजीव अभयारण्य कोठे आहे?

1. मध्य प्रदेश
2. महाराष्ट्र
3. ओडिशा
4. आसाम

Answer:

A

Sol:

- मध्य प्रदेश राज्य वन्यजीव मंडळाने भोपाळच्या सीमेवर असलेल्या रतापाणी वन्यजीव अभयारण्याला राज्यातील आठवा व्याघ्र प्रकल्प म्हणून घोषित करण्यास मान्यता दिली आहे.
- रतापाणी वन्यजीव अभयारण्याबद्दल:
- स्थान: रायसेन आणि सीहोर जिल्हे, मध्य प्रदेश
- क्षेत्रफळ: 823 चौ.कि.मी.
- भूगोल: विंध्य पर्वतावरील जलीय पर्यावरण असलेले खडकाळ जंगल
- सीमारेषा: नर्मदा नदीच्या उत्तरेकडील बाजूस समांतर वाहते; कोलार नदी पश्चिम सीमा बनवते
- महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये: • भीमबेटका: रॉक शेल्टर आणि रॉक पेंटिंग्जचा समूह, युनेस्कोचे जागतिक वारसा स्थळ.
- लँडस्केप: टेकड्या, दऱ्या, पठार आणि मैदाने असलेला खडकाळ प्रदेश
- वनस्पती: • वनप्रकार: कोरडे पानझडी व ओलसर पानझडी
- सागाचे आच्छादन: सुमारे 55% क्षेत्र
- इतर प्रजाती: विविध कोरड्या पानझडी प्रजाती
- प्राणी: • शीर्ष शिकारी: वाघ, अंदाजे 40 लोकसंख्या

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- लुप्तप्राय प्रजाती: चिंकारा
- इतर वन्यजीव: पँथर, हायना, सियार, इंडियन फॉक्स, जंगली कुत्रा, जंगल मांजर, लहान भारतीय सिवेट, ब्लू बुल, काळे हिरट, चौसिंगा, स्पॉटेड डिअर, बर्किंग डिअर आणि बरेच काही

Q.6

रतापाणी वन्यजीव अभयारण्यात युनेस्कोचे कोणते जागतिक वारसा स्थळ आहे?

1. सांची स्तूप
2. खजुराहो
3. अजिंठा लेणी
4. भीमबेटका

Answer:

D

Sol:

• मध्य प्रदेश राज्य वन्यजीव मंडळाने भोपाळच्या सीमेवर असलेल्या रतापाणी वन्यजीव अभयारण्याला राज्यातील आठवा व्याघ्र प्रकल्प म्हणून घोषित करण्यास मान्यता दिली आहे.

रतापाणी वन्यजीव अभयारण्याबद्दल:

- स्थान: रायसेन आणि सीहोर जिल्हे, मध्य प्रदेश
- क्षेत्रफळ: 823 चौ.कि.मी.
- भूगोल: विंध्य पर्वतावरील जलीय पर्यावरण असलेले खडकाळ जंगल
- सीमारेषा: नर्मदा नदीच्या उत्तरेकडील बाजूस समांतर वाहते; कोलार नदी पश्चिम सीमा बनवते
- महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये: • भीमबेटका: रॉक शेल्टर आणि रॉक पेंटिंग्जचा समूह, युनेस्कोचे जागतिक वारसा स्थळ.

• लँडस्केप: टेकड्या, दऱ्या, पठार आणि मैदाने असलेला खडकाळ प्रदेश

• वनस्पती: • वनप्रकार: कोरडे पानझडी व ओलसर पानझडी

• सागाचे आच्छादन: सुमारे 55% क्षेत्र

• इतर प्रजाती: विविध कोरड्या पानझडी प्रजाती

- प्राणी: • शीर्ष शिकारी: वाघ, अंदाजे 40 लोकसंख्या
- लुप्तप्राय प्रजाती: चिंकारा
- इतर वन्यजीव: पँथर, हायना, सियार, इंडियन फॉक्स, जंगली कुत्रा, जंगल मांजर, लहान भारतीय सिवेट, ब्लू बुल, काळे हिरट, चौसिंगा, स्पॉटेड डिअर, बर्किंग डिअर आणि बरेच काही.

Q.7

Adam's Bridge कोणत्या दोन ठिकाणांना जोडतो?

1. कन्याकुमारी आणि कोलंबो
2. रामेश्वरम बेट आणि मन्नार बेट
3. चेन्नई आणि जाफना
4. मुंबई आणि कोलंबो

Answer:

B

Sol:

• इस्रोच्या शास्त्रज्ञांनी रामसेतू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या अँडम्स ब्रिजच्या बुडालेल्या रचनेचा यशस्वी नकाशा तयार केला आहे.

अँडम्स ब्रिजबद्दल:

- रामेश्वरम बेट (भारताचा आग्नेय किनारा) आणि मन्नार बेटाला (श्रीलंकेचा वायव्य किनारा) जोडतो.
- पालक सामुद्रधुनीपासून मन्नारच्या आखाताला वेगळे करते.
- भूवैज्ञानिक आणि ऐतिहासिक महत्त्व: • भारत आणि श्रीलंका यांच्यातील पूर्वीच्या भूसंबंधाचे प्रतिनिधित्व करते.
- रामायण या महाकाव्यात भगवान राम आणि त्यांच्या वानर सैन्याने देवी सीतेला राक्षसराज रावणापासून वाचवण्यासाठी बांधलेला पूल असा उल्लेख केला आहे.
- वाल्मिकीरामायणात सेतुबंधन असे वर्णन केले आहे

• सांस्कृतिक आणि धार्मिक महत्त्व: • इस्लामी आख्यायिकेनुसार, आदमने श्रीलंकेतील आदम शिखरावर

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

पोहोचण्यासाठी या पुलाचा वापर केला होता.

• रामेश्वरम मंदिराच्या नोंदीनुसार 1480 पर्यंत आदमचा पूल समुद्रसपाटीपासून उंचावर होता, त्यानंतर नैसर्गिक आपत्तीमुळे तो पण्याखाली गेला.

Q.8

वाल्मीकींच्या रामायणात अँडम्स ब्रिज याला काय म्हणतात?

1. सेतुबंधन
2. लंका सेतू
3. राम सेतू
4. हनुमान सेतू

Answer:

C

Sol:

• इस्रोच्या शास्त्रज्ञांनी रामसेतू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या अँडम्स ब्रिजच्या बुडालेल्या रचनेचा यशस्वी नकाशा तयार केला आहे.

अँडम्स ब्रिजबद्दल:

• रामेश्वरम बेट (भारताचा आग्नेय किनारा) आणि मन्नार बेटाला (श्रीलंकेचा वायव्य किनारा) जोडतो.

• पालक सामुद्रधुनीपासून मन्नारच्या आखाताला वेगळे करते.

• भूवैज्ञानिक आणि ऐतिहासिक महत्त्व: • भारत आणि श्रीलंका यांच्यातील पूर्वीच्या भूसंबंधाचे प्रतिनिधित्व करते.

• रामायण या महाकाव्यात भगवान राम आणि त्यांच्या वानर सैन्याने देवी सीतेला राक्षसराज रावणापासून वाचवण्यासाठी बांधलेला पूल असा उल्लेख केला आहे.

• वाल्मीकीरामायणात सेतुबंधन असे वर्णन केले आहे

• सांस्कृतिक आणि धार्मिक महत्त्व: • इस्लामी आख्यायिकेनुसार, आदमने श्रीलंकेतील आदम शिखरावर पोहोचण्यासाठी या पुलाचा वापर केला होता.

• रामेश्वरम मंदिराच्या नोंदीनुसार 1480 पर्यंत आदमचा

पूल समुद्रसपाटीपासून उंचावर होता, त्यानंतर नैसर्गिक आपत्तीमुळे तो पण्याखाली गेला

Q.9

खालीलपैकी कोणते तपकिरी बौनेचे वर्णन करते?

1. ग्रहापेक्षा लहान पण ताऱ्यापेक्षा मोठे खगोलीय पिंड
2. खगोलीय पिंड ग्रहापेक्षा मोठे पण ताऱ्यापेक्षा लहान
3. ताऱ्यापेक्षा मोठे पण आकाशगंगांपेक्षा लहान आकाशीय पिंड
4. खगोलीय पिंड जे अगदी ग्रहांच्या आकाराचे आहेत

Answer:

B

Sol:

• संशोधकांनी जेम्स वेब स्पेस टेलिस्कोपच्या निरीक्षणांचा वापर करून तपकिरी बौनेच्या जोड्यांवरील वातावरणीय परिस्थितीची सविस्तर तपासणी केली.

तपकिरी बौने बद्दल:

• खगोलीय पिंड: ग्रहापेक्षा मोठे, ताऱ्यापेक्षा लहान.

• आकारश्रेणी: गुरूसारख्या महाकाय ग्रह आणि लहान ताऱ्यांदरम्यान.

• निर्मिती: ग्रहाप्रमाणे नव्हे, तर ताऱ्यासारखा पदार्थ जमा करा.

• वातावरणीय ढग: पृथ्वीच्या पाण्याच्या ढगांप्रमाणे अवक्षेप, संभाव्य उष्ण सिलिकेट कणांपासून बनलेले ढग असू शकतात.

• मूलद्रव्यधारणा: धातूंचे प्रमाण कमी असलेल्या ग्रहांपेक्षा हलक्या मूलद्रव्यांना (हायड्रोजन व हीलियम) अधिक प्रभावीपणे धरून ठेवावे

• आण्विक इंधन: अणुइंधन जाळण्यासाठी आणि ताराप्रकाश

पसरविण्यासाठी त्यांच्या कोरसाठी पुरेसे वस्तुमान नसते.

• टोपणनाव: अणुसंलयन टिकवून ठेवण्याच्या असमर्थतेमुळे कधीकधी "अयशस्वी तारे" म्हणून संबोधले जाते.

Q.10

ग्रहांपेक्षा तपकिरी बौने कोणते घटक अधिक प्रभावीपणे टिकवून ठेवतात?

1. कार्बन आणि नायट्रोजन
2. ऑक्सिजन आणि आर्गॉन
3. हायड्रोजन आणि हेलियम
4. सोडियम आणि पोटॅशियम

Answer:

C

Sol:

- संशोधकांनी जेम्स वेब स्पेस टेलिस्कोपच्या निरीक्षणांचा वापर करून तपकिरी बौनांच्या जोड्यांवरील वातावरणीय परिस्थितीची सविस्तर तपासणी केली.
- तपकिरी बौने बदल:
- खगोलीय पिंड: ग्रहापेक्षा मोठे, ताऱ्यापेक्षा लहान.
- आकारश्रेणी: गुरुसारख्या महाकाय ग्रह आणि लहान ताऱ्यांदरम्यान.
- निर्मिती: ग्रहाप्रमाणे नव्हे, तर ताऱ्यासारखा पदार्थ जमा करा.
- वातावरणीय ढग: पृथ्वीच्या पाण्याच्या ढगांप्रमाणे अवक्षेप, संभाव्य उष्ण सिलिकेट कणांपासून बनलेले ढग असू शकतात.
- मूलद्रव्यधारणा: धातूंचे प्रमाण कमी असलेल्या ग्रहांपेक्षा हलक्या मूलद्रव्यांना (हायड्रोजन व हेलियम) अधिक प्रभावीपणे धरून ठेवावे
- आण्विक इंधन: अणुइंधन जाळण्यासाठी आणि ताराप्रकाश पसरविण्यासाठी त्यांच्या कोरसाठी पुरेसे वस्तुमान नसते.
- टोपणनाव: अणुसंलयन टिकवून ठेवण्याच्या असमर्थतेमुळे कधीकधी "अयशस्वी तारे" म्हणून संबोधले जाते.

Q.11

महाराष्ट्रातील विदर्भातील कोणत्या विभागात शेतकरी आत्महत्यांचा सर्वाधिक फटका बसला आहे?

1. अमरावती विभाग
2. छत्रपती संभाजीनगर विभाग
3. नागपूर विभाग
4. नाशिक विभाग

Answer:

A

Sol:

- वृत्तपत्राच्या अहवालानुसार, **2024** च्या पहिल्या सहा महिन्यांत महाराष्ट्रात **1,267** शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत.
- महत्वाचे मुद्दे:
- राज्याच्या विदर्भात असलेल्या अमरावती विभागाला सर्वाधिक फटका बसला असून त्यात **557** जणांचा मृत्यू झाला आहे.
- त्याशिवाय, छत्रपती संभाजीनगर विभागात **430** मृत्यू झाले, तर नाशिक विभागात **137**, नागपूर विभागात **130** आणि पुणे विभागात **13** आत्महत्या झाल्या.
- विशेष म्हणजे, या कालावधीत किनारपट्टीच्या कोकण विभागात एकही शेतकरी आत्महत्या झालेली नाही.
- या संकटाचा सामना करणे आणि शेतकरी समुदायाला आधार देणे आवश्यक आहे.

Q.12

प्रधानमंत्री आवास योजना (PMAY) कधी सुरू करण्यात आली?

1. 2014
2. 2015
3. 2016
4. 2017

Answer:

B

Sol:

प्रधानमंत्री आवासयोजनेबद्दल:

- लाँच तारीख: जून 25, 2015
- उद्दिष्ट: 31 मार्च 2022 पर्यंत 20 दशलक्ष परवडणारी घरे बांधण्याचे लक्ष्य असलेल्या शहरी गरिबांना परवडणारी घरे उपलब्ध करून देणे.
- मंत्रालय: गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालय (MoHUA)
- PMAY चे घटक: • इन-सीटू झोपडपट्टी पुनर्विकास (ISSR)
- क्रेडिट लिंकड सबसिडी स्कीम (CLSS)
- भागीदारीत परवडणारी घरे (AHP)
- लाभार्थ्यांच्या नेतृत्वाखालील वैयक्तिक घर बांधणी/वर्धन (BLC)

- पात्रता निकष: • लाभार्थी: पती, पत्नी आणि अविवाहित मुलांचा समावेश असलेले कुटुंब.
- उत्पन्न गट: • EWS: वार्षिक उत्पन्न ₹3 लाखांपर्यंत.
- LIG: वार्षिक उत्पन्न ₹3 लाख ते ₹6 लाख दरम्यान.
- MIG I: वार्षिक उत्पन्न ₹6 लाख ते ₹12 लाख.
- MIG II: वार्षिक उत्पन्न ₹12 लाख ते ₹18 लाख दरम्यान
- महिला सशक्तीकरण: महिला अर्जदारांना प्राधान्य दिले जाते.
- अल्पसंख्याक आणि SC/ST: या गटांना प्राधान्य दिले जाते.
- अंमलबजावणी: • शहरी स्थानिक संस्था (ULB) आणि इतर अंमलबजावणी संस्था शहर स्तरावर योजना राबविण्यासाठी जबाबदार आहेत.
- तांत्रिक नवकल्पना: घरांच्या बांधकामाची गुणवत्ता आणि गती वाढवण्यासाठी नवीन बांधकाम तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यास प्रोत्साहन देते.
- देखरेख आणि मूल्यमापन: • जिओटॅगिंग: बांधकामाच्या प्रगतीवर लक्ष ठेवण्यासाठी वापरला जातो.
- MIS प्रणाली: अंमलबजावणीमध्ये पारदर्शकता आणि कार्यक्षमतेसाठी व्यवस्थापन माहिती प्रणाली (MIS).

Q.13

PMAY अंतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विभागासाठी (EWS) वार्षिक उत्पन्न मर्यादा किती आहे?

1. ₹1 लाखांपर्यंत
2. ₹2 लाखांपर्यंत
3. ₹3 लाखांपर्यंत
4. ₹4 लाखांपर्यंत

Answer:

C

Sol:

प्रधानमंत्री आवासयोजनेबद्दल:

- लाँच तारीख: जून 25, 2015
- उद्दिष्ट: 31 मार्च 2022 पर्यंत 20 दशलक्ष परवडणारी घरे बांधण्याचे लक्ष्य असलेल्या शहरी गरिबांना परवडणारी घरे उपलब्ध करून देणे.
- मंत्रालय: गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालय (MoHUA)
- PMAY चे घटक: • इन-सीटू झोपडपट्टी पुनर्विकास (ISSR)
- क्रेडिट लिंकड सबसिडी स्कीम (CLSS)
- भागीदारीत परवडणारी घरे (AHP)
- लाभार्थ्यांच्या नेतृत्वाखालील वैयक्तिक घर बांधणी/वर्धन (BLC)

- पात्रता निकष: • लाभार्थी: पती, पत्नी आणि अविवाहित मुलांचा समावेश असलेले कुटुंब.
- उत्पन्न गट: • EWS: वार्षिक उत्पन्न ₹3 लाखांपर्यंत.
- LIG: वार्षिक उत्पन्न ₹3 लाख ते ₹6 लाख दरम्यान.
- MIG I: वार्षिक उत्पन्न ₹6 लाख ते ₹12 लाख.
- MIG II: वार्षिक उत्पन्न ₹12 लाख ते ₹18 लाख दरम्यान
- महिला सशक्तीकरण: महिला अर्जदारांना प्राधान्य दिले जाते.
- अल्पसंख्याक आणि SC/ST: या गटांना प्राधान्य दिले जाते.

- अंमलबजावणी: • शहरी स्थानिक संस्था (ULB) आणि इतर अंमलबजावणी संस्था शहर स्तरावर योजना राबविण्यासाठी जबाबदार आहेत.
- तांत्रिक नवकल्पना: घरांच्या बांधकामाची गुणवत्ता आणि गती वाढवण्यासाठी नवीन बांधकाम तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यास प्रोत्साहन देते.
- देखरेख आणि मूल्यमापन: • जिओटॅगिंग: बांधकामाच्या प्रगतीवर लक्ष ठेवण्यासाठी वापरला जातो.
- MIS प्रणाली: अंमलबजावणीमध्ये पारदर्शकता आणि कार्यक्षमतेसाठी व्यवस्थापन माहिती प्रणाली (MIS).

Q.14

चंडीपुरा विषाणू प्रथम कोणत्या वर्षी वेगळा करण्यात आला?

1. 1965
2. 1985
3. 2002
4. २०२४

Answer:

A

Sol:

- गुजरातमधील चंडीपुरा विषाणूच्या उद्रेकाने महाराष्ट्रातही चिंता वाढवली आहे.
- चंडीपुरा व्हायरस बदल:
- वर्गीकरण: • जीनस: वेसिकुलोवायरस
- कुटुंब: रैबडोविरिडे (रेबीज वायरस शामिल है)
- शोध: • प्रथम विलग: 1965
- ठिकाण: नागपूर, महाराष्ट्रातील गाव
- नाव: चंडीपुरा गावावरून य व्हायरसची नाव देण्यात आले
- प्रकार: वेक्टर-बोर्न

- प्राथमिक वेक्टर: मादी फ्लेबोटोमाइन सँडफ्लाय
- इतर संभाव्य वेक्टर: • सर्जेन्टोमिया सँडफ्लाय
- प्रायोगिकरित्या अभ्यासलेले डास: एडिस इजिप्ती (प्रयोगशाळेच्या परिस्थितीत अत्यंत संवेदनाक्षम आणि कार्यक्षम ट्रान्समीटर)
- ऋतूमान: मान्सूनच्या सुरुवातीचा काळ

Q.15

चंडीपुरा विषाणू प्रथम कोठे वेगळा करण्यात आला?

1. गुजरात
2. मध्य प्रदेश
3. केरळ
4. महाराष्ट्र

Answer:

D

Sol:

- गुजरातमधील चंडीपुरा विषाणूच्या उद्रेकाने महाराष्ट्रातही चिंता वाढवली आहे.
- चंडीपुरा व्हायरस बदल:
- वर्गीकरण: • जीनस: वेसिकुलोवायरस
- कुटुंब: रैबडोविरिडे (रेबीज वायरस शामिल है)
- शोध: • प्रथम विलग: 1965
- ठिकाण: नागपूर, महाराष्ट्रातील गाव
- नाव: चंडीपुरा गावावरून य व्हायरसची नाव देण्यात आले
- प्रकार: वेक्टर-बोर्न
- प्राथमिक वेक्टर: मादी फ्लेबोटोमाइन सँडफ्लाय
- इतर संभाव्य वेक्टर: • सर्जेन्टोमिया सँडफ्लाय
- प्रायोगिकरित्या अभ्यासलेले डास: एडिस इजिप्ती (प्रयोगशाळेच्या परिस्थितीत अत्यंत संवेदनाक्षम आणि कार्यक्षम ट्रान्समीटर)
- ऋतूमान: मान्सूनच्या सुरुवातीचा काळ

Q.1

गोवा शिपयार्ड लिमिटेड (GSL) ने भारतीय नौदलासाठी बांधलेल्या पहिल्या प्रगत फ्रिगेटचे नाव काय आहे?

1. Teg
2. तलवार
3. त्रिपुट
4. शिवालिक

Answer:

C

Sol:

- गोवा शिपयार्ड लिमिटेड (GSL) ने भारतीय नौदलासाठी बांधलेल्या दोन प्रगत फ्रिगेट्सपैकी पहिले 23 जुलै 2024 रोजी लाँच करण्यात आले.
- हे प्रक्षेपण GSL, गोवा येथे झाले.
- नामकरण आणि प्रतीकवाद:
- या जहाजाला त्रिपुट असे नाव देण्यात आले आहे, जो पराक्रमी बाणाचे प्रतीक आहे.
- हे नाव भारतीय नौदलाच्या अदम्य भावनेचे आणि दूरवर आणि खोलवर मारा करण्याची क्षमता दर्शवते.

Q.2

भारतीय नौदलाच्या संबंधात "त्रिपुट" हे नाव कशाचे प्रतीक आहे?

1. वेग आणि चपळता
2. अदम्य आत्मा आणि दूर आणि खोलवर प्रहार करण्याची क्षमता
3. सामर्थ्य आणि सहनशक्ती
4. परंपरा आणि वारसा

Answer:

B

Sol:

- गोवा शिपयार्ड लिमिटेड (GSL) ने भारतीय नौदलासाठी बांधलेल्या दोन प्रगत फ्रिगेट्सपैकी पहिले 23 जुलै 2024 रोजी लाँच करण्यात आले.
- हे प्रक्षेपण GSL, गोवा येथे झाले.
- नामकरण आणि प्रतीकवाद:
- या जहाजाला त्रिपुट असे नाव देण्यात आले आहे, जो पराक्रमी बाणाचे प्रतीक आहे.
- हे नाव भारतीय नौदलाच्या अदम्य भावनेचे आणि दूरवर आणि खोलवर मारा करण्याची क्षमता दर्शवते.

Q.3

तपकिरी बौने काय आहेत?

1. ग्रहांपेक्षा मोठे पण ताऱ्यांपेक्षा लहान खगोलीय पिंड
2. अणु संलयन असलेले तारे त्यांच्या गाभ्यामध्ये घडतात
3. पाण्याची वाफ असलेले ग्रह
4. इतर ग्रहांभोवती फिरणारे उपग्रह

Answer:

A

Sol:

- संशोधकांनी जेम्स वेब स्पेस टेलिस्कोपचा उपयोग पृथ्वीच्या दोन जवळच्या तपकिरी बौनाच्या वातावरणीय परिस्थितीचा अभ्यास करण्यासाठी केला.
- तपकिरी बौने: हे खगोलीय पिंड ग्रहांपेक्षा मोठे आहेत परंतु ताऱ्यांपेक्षा लहान आहेत, अत्यंत हवामान परिस्थिती दर्शवतात.
- प्रमुख निष्कर्ष:
- त्रि-आयामी हवामान विश्लेषण: वेबने तपकिरी बौनेच्या रोटेशन दरम्यान हवामानातील बदलांचे तपशीलवार 3D दृश्य प्रदान केले, विविध वायुमंडलीय खोलीवर अनेक

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

ढगांचे स्तर प्रकट केले.

• वायुमंडलीय रचना: हायड्रोजन आणि हेलियमचे वर्चस्व, पाण्याची वाफ, मिथेन आणि कार्बन मोनॉक्साईडच्या ट्रेससह. ढगांच्या शीर्षस्थानी तापमान अंदाजे 1,700 अंश फॅरेनहाइट (925 अंश सेल्सिअस) पर्यंत पोहोचते.

Q.4

जेम्स वेब स्पेस टेलिस्कोपने अभ्यासलेल्या तपकिरी बौनाच्या हवामानाच्या नमुन्यांमध्ये कोणते उल्लेखनीय वैशिष्ट्य दिसून आले?

1. सतत गडगडाटी वादळे
2. बँड्स आणि व्हर्टिसेस ज्युपिटरच्या ग्रेट रेड स्पॉट प्रमाणेच
3. भिन्नता नसलेला एकसमान वातावरणीय स्तर
4. नेपच्यूनवरील बर्फाचे ढग

Answer:

B

Sol:

• संशोधकांनी जेम्स वेब स्पेस टेलिस्कोपचा उपयोग पृथ्वीच्या दोन जवळच्या तपकिरी बौनाच्या वातावरणीय परिस्थितीचा अभ्यास करण्यासाठी केला.

• तपकिरी बौने: हे खगोलीय पिंड ग्रहांपेक्षा मोठे आहेत परंतु ताऱ्यांपेक्षा लहान आहेत, अत्यंत हवामान परिस्थिती दर्शवतात.

प्रमुख निष्कर्ष:

• त्रि-आयामी हवामान विश्लेषण: वेबने तपकिरी बौनेच्या रोटेशन दरम्यान हवामानातील बदलांचे तपशीलवार 3D दृश्य प्रदान केले, विविध वायुमंडलीय खोलीवर अनेक ढगांचे स्तर प्रकट केले.

• वायुमंडलीय रचना: हायड्रोजन आणि हेलियमचे वर्चस्व, पाण्याची वाफ, मिथेन आणि कार्बन मोनॉक्साईडच्या ट्रेससह. ढगांच्या शीर्षस्थानी तापमान अंदाजे 1,700 अंश फॅरेनहाइट (925 अंश सेल्सिअस) पर्यंत पोहोचते.

विशिष्ट निरीक्षण:

• वय आणि आकार: अभ्यास केलेले तपकिरी बौने सुमारे

500 दशलक्ष वर्षांपूर्वी तयार झाले, ज्याचा व्यास गुरूसारखाच आहे. एक बृहस्पतिपेक्षा 35 पट जास्त आहे, तर दुसरा 30 पट आहे.

• रोटेशन आणि हवामानाचे नमुने: जलद रोटेशन (मोठ्यासाठी 7 तास, लहानसाठी 5 तास) हवामानाच्या नमुन्यांवर प्रभाव पाडते, संभाव्यतः ज्युपिटरच्या ग्रेट रेड स्पॉट प्रमाणेच बँडेड संरचना आणि भोवरे तयार करतात.

Q.5

U-WIN पोर्टलचा प्राथमिक उद्देश काय आहे?

1. आर्थिक नोंदी व्यवस्थापित करणे
2. बालपणातील लसीकरणाचा मागोवा घेणे
3. शैक्षणिक प्रगतीचे निरीक्षण करणे
4. जन्म नोंदणी करणे

Answer:

B

Sol:

• सरकारने आपल्या 100 दिवसांच्या आरोग्य अर्जेडाचा एक भाग म्हणून यू-विन हे नवीन ऑनलाइन लस व्यवस्थापन पोर्टल सुरू केले आहे.

• या प्लॅटफॉर्मची रचना जन्मापासूनच लसीकरणाच्या नोंदीचे डिजिटायझेशन आणि वैयक्तिकरण करण्यासाठी करण्यात आली आहे, ज्याचा उद्देश सध्या लसीकरणाच्या जाळ्याबाहेरील लहान मुलांपर्यंत पोहोचणे आहे.

बदल:

• देशव्यापी रोलआउट: कोविड-19 महामारीच्या काळात वापरल्या जाणाऱ्या कोविन प्लॅटफॉर्मप्रमाणेच यू-विन अनेक राज्यांमध्ये प्रायोगिक तत्वावर राबविला जात असून, त्याची राष्ट्रीय अंमलबजावणी जवळ आली आहे.

• नोंदणी प्रक्रिया: सहा वर्षांपर्यंतची मुले आणि गरोदर मातांची नोंदणी आधार आणि मोबाइल क्रमांकासारख्या सरकारी ओळखपत्राचा वापर करून केली जाते

यू-विनची कार्यप्रणाली:

• लसीकरणाच्या नोंदी: या प्लॅटफॉर्मवर लहान मुलांसाठी सर्व 25 डोस आणि गर्भवती मातांसाठी 2 डोसची नोंद

ठेवली जाते.

- लसीकरण प्रमाणपत्र: एक तपासणी केलेले लसीकरण प्रमाणपत्र तयार करते जे सर्व लसींना रंगीत कोड करते. लसीच्या पुढील संचासाठी दिलेल्या डोसच्या तारखा आणि देय तारखा कार्डमध्ये जोडल्या जातात.
- रिमाइंडर सिस्टीम: मुलांना पुढील डोस देण्यापूर्वी पालकांना एसएमएस रिमाइंडर पाठवते.
- डिजिटल अॅक्सेसिबिलिटी: पालकांना त्यांच्या नोंदणीकृत मोबाइल क्रमांकांचा वापर करून डिजिटल लस प्रमाणपत्र डाउनलोड करण्याची परवानगी देते, ज्यामुळे शारीरिक लसीकरण पुस्तिकेची आवश्यकता नाहीशी होते. देशभरात कुठेही लसीकरण करण्यास सक्षम करते आणि जवळचे लसीकरण केंद्र शोधण्यात आणि स्लॉट बुक करण्यास मदत करते.

Q.6

शेवटी **U-WIN** कशाशी कनेक्ट होईल?

1. आधार आयडी
2. आयुष्मान भारत आरोग्य खाते (ABHA) आयडी
3. शाळेच्या नोंदी
4. आर्थिक नोंदी

Answer:

B

Sol:

- सरकारने आपल्या **100** दिवसांच्या आरोग्य अर्जेचा एक भाग म्हणून यू-विन हे नवीन ऑनलाइन लस व्यवस्थापन पोर्टल सुरू केले आहे.
 - या प्लॅटफॉर्मची रचना जन्मापासूनच लसीकरणाच्या नोंदीचे डिजिटायझेशन आणि वैयक्तिकरण करण्यासाठी करण्यात आली आहे, ज्याचा उद्देश सध्या लसीकरणाच्या जाळ्याबाहेरील लहान मुलांपर्यंत पोहोचणे आहे.
- बददल:**
- देशव्यापी रोलआउट: कोविड-19 महामारीच्या काळात वापरल्या जाणाऱ्या कोविन प्लॅटफॉर्मप्रमाणेच यू-विन अनेक राज्यांमध्ये प्रायोगिक तत्वावर राबविला जात

असून, त्याची राष्ट्रीय अंमलबजावणी जवळ आली आहे.

- नोंदणी प्रक्रिया: सहा वर्षांपर्यंतची मुले आणि गरोदर मातांची नोंदणी आधार आणि मोबाइल क्रमांकासारख्या सरकारी ओळखपत्राचा वापर करून केली जाते

Q.7

भारतीय नौदलात **INS** ब्रह्मपुत्रेची प्राथमिक भूमिका काय आहे?

1. पाणबुडी युद्ध
2. विमान वाहक ऑपरेशन्स
3. तटीय आणि पाणबुडीविरोधी युद्ध
4. स्ट्रॅटेजिक एअरलिफ्ट ऑपरेशन्स

Answer:

C

Sol:

- आयएनएस ब्रह्मपुत्रा ही भारतीय नौदलाची एक फ्रिगेट आहे, जी ब्रह्मपुत्रा श्रेणीचा एक भाग आहे.
- वर्ग: ब्रह्मपुत्रा श्रेणीतील युद्धनौका
- प्रकार: मार्गदर्शक-क्षेपणास्त्र फ्रिगेट
- विस्थापन: अंदाजे 4,000 टन
- लांबी: सुमारे 126 मीटर (413 फूट)

Q.8

INS ब्रह्मपुत्रा कोणत्या प्रकारच्या क्षेपणास्त्र प्रणालीने सुसज्ज आहे?

1. फक्त पृष्ठभागावरून हवेत मारा करणारी क्षेपणास्त्रे
2. फक्त पृष्ठभागावरून पृष्ठभागावर मारा करणारी क्षेपणास्त्रे
3. पृष्ठभागावरून पृष्ठभाग आणि पृष्ठभागावरून हवेत मारा करणारी क्षेपणास्त्रे

4. फक्त जहाजविरोधी क्षेपणास्त्रे

Answer:

C

Sol:

- आयएनएस ब्रह्मपुत्रा ही भारतीय नौदलाची एक फ्रिगेट आहे, जी ब्रह्मपुत्रा श्रेणीचा एक भाग आहे.
- वर्ग: ब्रह्मपुत्रा श्रेणीतील युद्धनौका
- प्रकार: मार्गदर्शक-क्षेपणास्त्र फ्रिगेट
- विस्थापन: अंदाजे 4,000 टन
- लांबी: सुमारे 126 मीटर (413 फूट)

Q.9

महाबोधी मंदिराचे मूळ मंदिर कोणी स्थापन केले?

1. चंद्रगुप्त मौर्य
2. अशोक
3. कनिष्क
4. हर्ष

Answer:

B

Sol:

महाबोधी मंदिर:

ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

- मुळ: • भारतातील बोधगया येथे असलेले महाबोधी मंदिर म्हणजे सिद्धार्थ गौतम (बुद्ध) यांनी इ.स.पू. 589 च्या सुमारास ज्ञानप्राप्ती केली.
- सम्राट अशोकाने इ.स.पू. तिसऱ्या शतकात मूळ मंदिराची स्थापना केली.

- विकास: • विशेषतः गुप्त काळात (इसवी सनाचे पाचवे-सहावे शतक) मंदिराची विविध पुनर्बांधणी व

नूतनीकरण झाले आहे.

- हे भारतातील वीट स्थापत्यकलेचे सर्वात प्राचीन उदाहरण आहे.

- स्थापत्य वैशिष्ट्ये

- मंदिराची संरचना: • महाबोधी मंदिराचा मध्यवर्ती बुरुज (शिखर) अंदाजे 55 मीटर उंच असून त्याच्या भोवती चार छोटे बुरुज आहेत.

Q.10

1787 मध्ये विष्णुपद मंदिराची पुनर्बांधणी कोणी केली?

1. राणी दुर्गावती
2. देवी अहिल्याबाई होळकर
3. राणी चेन्नम्मा
4. झाशीची राणी

Answer:

B

Sol:

विष्णुपद मंदिर

स्थान आणि ऐतिहासिक महत्त्व

ठिकाण:

- बिहारमधील गया येथे फल्गु नदीच्या काठावर वसलेले आहे.

- हे मंदिर भगवान विष्णूच्या पाऊलखुणाभोवती बांधण्यात आले आहे, असे मानले जाते की गयासुर राक्षसाला वश केले होते.

तीर्थक्षेत्राचे महत्त्व:

- विशेषतः पितरांसाठी पिंडदान विधी करण्यासाठी एक महत्वाचे हिंदू तीर्थक्षेत्र.

स्थापत्य वैशिष्ट्ये

रचना:

- देवी अहिल्याबाई होळकर यांनी 1787 मध्ये जीर्णोद्धार केलेले हे मंदिर 30 मीटर उंच असून त्यात अष्टकोनी मंदिर आणि 100 फूट उंच पिरॅमिडबुरुज आहे.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

• लोखंडी क्लॅम्पसह जोडलेल्या मोठ्या राखाडी ग्रॅनाइट ब्लॉक्सपासून बांधलेले.

Q.11

केंद्रीय अर्थसंकल्प 2024-25 मध्ये मराठवाडा आणि विदर्भातील सिंचन प्रकल्पांसाठी किती तरतूद करण्यात आली आहे?

1. रु. 500 कोटी
2. रु. 600 कोटी
3. रु 700 कोटी
4. रु 800 कोटी

Answer:

B

Sol:

• केंद्रीय अर्थसंकल्पात मराठवाडा आणि विदर्भातील सिंचन प्रकल्पांसाठी 600 कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात आली आहे.

• उद्देश: निधीचा उद्देश या प्रदेशांमधील कृषी संकट दूर करणे हा आहे.

प्रकल्प तपशील:

• सिंचन प्रकल्प: मराठवाडा विभागात बळीराजा जल संजीवनी योजनेतर्गत एकूण १७ लघु पाटबंधारे टाक्यांची योजना आहे.

• पूर्णत्वाची स्थिती: यापैकी 12 टाक्या आधीच पूर्ण झाल्या आहेत.

• उर्वरित प्रकल्प: नवीन निधी उर्वरित 5 टाक्या बांधण्यासाठी वापरला जाईल.

Q.12

बळीराजा जल संजीवनी योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट काय आहे?

1. औद्योगिकीकरणाला चालना देण्यासाठी
2. पाणी टंचाई आणि शेतीविषयक संकटे दूर करण्यासाठी
3. शहरी पायाभूत सुविधा सुधारण्यासाठी
4. शैक्षणिक सुविधा वाढवणे

Answer:

B

Sol:

• बळीराजा जल संजीवनी योजना- आत्महत्याग्रस्त आणि दुष्काळी भागातील सिंचन प्रकल्प वेळेत पूर्ण करण्यासाठी केंद्र सरकारच्या आर्थिक सहाय्याने बळीराजा जल संजीवनी योजना सुरू करण्यात आली आहे.

Q.13

शिवाजी महाराजांनी वाघ नाखाच्या वापराशी कोणत्या लढाईचा संबंध आहे?

1. पानिपतची लढाई
2. प्लासीची लढाई
3. प्रतापगडची लढाई
4. हल्दीघाटीची लढाई

Answer:

C

Sol:

• वाघाच्या पंजाच्या आकाराचे ऐतिहासिक शस्त्र, छत्रपती शिवाजी महाराजांनी वापरलेले ऐतिहासिक वाघ नाख, सातारा संग्रहालयात प्रदर्शनात ठेवण्यात आले आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

• १६५९ मध्ये प्रतापगडच्या लढाईत शिवाजी महाराजांनी विजापूर सल्तनतचा सेनापती अफझलखानचा वध करण्यासाठी या शस्त्राचा वापर केला होता.

- हे शस्त्र लंडनच्या व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट म्युझियममधून १७ जुलै रोजी शिवाजी महाराजांच्या सिंहासनारोहणाच्या ३५० व्या वर्धापन दिनानिमित्त आणण्यात आले होते.
- साताऱ्यात सात महिन्यांच्या प्रदर्शनानंतर वाघ नाख नागपूर आणि कोल्हापूर येथे प्रत्येकी नऊ महिने प्रदर्शित होणार आहे.
- अखेर ते मुंबईतील संग्रहालयात ठेवण्यात येणार आहे.

Q.14

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी वापरलेल्या 'वाघ नाख' या शस्त्राचा आकार कसा आहे?

1. तलवार
2. खंजीर
3. वाघाचा पंजा
4. भाला

Answer:

C

Sol:

- वाघाच्या पंजाच्या आकाराचे ऐतिहासिक शस्त्र, छत्रपती शिवाजी महाराजांनी वापरलेले ऐतिहासिक वाघ नाख, सातारा संग्रहालयात प्रदर्शनात ठेवण्यात आले आहे. महत्वाचे मुद्दे:
- १६५९ मध्ये प्रतापगडच्या लढाईत शिवाजी महाराजांनी विजापूर सल्तनतचा सेनापती अफझलखानचा वध करण्यासाठी या शस्त्राचा वापर केला होता.
- हे शस्त्र लंडनच्या व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट म्युझियममधून १७ जुलै रोजी शिवाजी महाराजांच्या सिंहासनारोहणाच्या ३५० व्या वर्धापन दिनानिमित्त आणण्यात आले होते.
- साताऱ्यात सात महिन्यांच्या प्रदर्शनानंतर वाघ नाख नागपूर आणि कोल्हापूर येथे प्रत्येकी नऊ महिने प्रदर्शित होणार आहे.
- अखेर ते मुंबईतील संग्रहालयात ठेवण्यात येणार आहे.

Q.15

भारतात आयकर दिवस कधी साजरा केला जातो?

1. 1 जुलै
2. 24 जुलै
3. 15 ऑगस्ट
4. 2 ऑक्टोबर

Answer:

B

Sol:

- भारतात दरवर्षी 24 जुलै रोजी आयकर दिन साजरा केला जातो.
- हे 1860 मध्ये सर जेम्स विल्सन यांनी देशात आयकर लागू केल्याच्या स्मरणार्थ आहे.
- 24 जुलै 2010 रोजी भारतात प्रथम आयकर दिन साजरा करण्यात आला.
- हा दिवस भारताच्या आर्थिक इतिहासातील एक महत्वाचा टप्पा म्हणून ओळखला जातो कारण त्याने देशाच्या आधुनिक कर प्रणालीचा पाया घातला.
- हा दिवस कर अनुपालनाचे महत्त्व आणि राष्ट्र उभारणीत त्याचे योगदान ओळखण्याचा एक प्रसंग आहे.
- हे आयकर विभागाच्या कर प्रशासन आणि करदात्यांच्या सेवा सुधारण्यासाठी सुरु असलेल्या प्रयत्नांवर प्रकाश टाकते.

Q.1

ग्लोबल बायोफ्यूल्स अलायन्स (GBA) कधी सुरु करण्यात आले?

1. 9 सप्टेंबर 2022
2. 9 सप्टेंबर 2023
3. 25 जुलै 2024
4. 19 जून 2023

Answer:

B

Sol:

- 9 सप्टेंबर 2023 रोजी, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी, यूएसए, ब्राझील, इटली, अर्जेन्टिना, सिंगापूर, बांगलादेश, मॉरिशस आणि UAE मधील नेत्यांसह, नवी दिल्ली येथे G20 शिखर परिषदेदरम्यान ग्लोबल बायोफ्यूल्स अलायन्स (GBA) लाँच केले.
- जागतिक स्तरावर जैवइंधनाचे उत्पादन आणि अवलंबन वाढविण्यासाठी सरकार, आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि उद्योगांमध्ये सहकार्य वाढवणे हा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.

Q.2

सध्या GBA चा भाग किती सदस्य देश आणि आंतरराष्ट्रीय संस्था आहेत?

1. 20 सदस्य देश आणि 10 आंतरराष्ट्रीय संस्था
2. 24 सदस्य देश आणि 12 आंतरराष्ट्रीय संस्था
3. 30 सदस्य देश आणि 15 आंतरराष्ट्रीय संस्था
4. 15 सदस्य देश आणि 5 आंतरराष्ट्रीय संस्था

Answer:

B

Sol:

- 9 सप्टेंबर 2023 रोजी, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी, यूएसए, ब्राझील, इटली, अर्जेन्टिना, सिंगापूर, बांगलादेश, मॉरिशस आणि UAE मधील नेत्यांसह, नवी दिल्ली येथे G20 शिखर परिषदेदरम्यान ग्लोबल बायोफ्यूल्स अलायन्स (GBA) लाँच केले.
- जागतिक स्तरावर जैवइंधनाचे उत्पादन आणि अवलंबन वाढविण्यासाठी सरकार, आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि उद्योगांमध्ये सहकार्य वाढवणे हा या उपक्रमाचा उद्देश

आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

GBA ची उद्दिष्टे:

जैव इंधनाच्या जागतिक वापराला गती द्या.

केंद्रीय ज्ञान भांडार आणि तज्ञ केंद्र म्हणून काम करा.

तंत्रज्ञानातील प्रगती आणि शाश्वत जैवइंधन वापर सुलभ करा.

जैवइंधन विकास आणि उपयोजन चालविण्यासाठी विविध भागधारकांमधील सहकार्याला प्रोत्साहन द्या.

सदस्यत्व वाढ: GBA ने लाँच झाल्यापासून 24 सदस्य देश आणि 12 आंतरराष्ट्रीय संस्थांपर्यंत वाढून, लक्षणीय स्वारस्य आकर्षित केले आहे. जैवइंधनासाठी कार्यशाळा मालिका आणि धोरण आराखडा यासह तात्काळ उपक्रम परिभाषित करण्यासाठी त्यांनी तिच्या तात्पुरत्या कार्यकारी समितीच्या (TEC) तीन बैठका घेतल्या आहेत.

Q.3

केंद्रीय अर्थसंकल्प 2024-25 मध्ये जाहीर केलेल्या पंतप्रधान पॅकेजचा एकूण आर्थिक परिव्यय किती आहे?

1. रु. 1 लाख कोटी
2. रु. 2 लाख कोटी
3. रु. 5 लाख कोटी
4. रु. 10 लाख कोटी

Answer:

B

Sol:

अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन यांनी सादर केलेल्या या अर्थसंकल्पात रोजगार आणि कौशल्य विकासाला महत्वाची प्राथमिकता देण्यात आली आहे.

या पॅकेजमध्ये MSME (सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग) सह विविध क्षेत्रांना रोजगार सुलभ करण्यासाठी, कौशल्य वाढविण्यासाठी आणि समर्थन देण्यासाठी डिझाइन केलेल्या पाच प्रमुख योजनांचा समावेश आहे.

प्रमुख ठळक मुद्दे:

आर्थिक बांधिलकी: पंतप्रधान पॅकेजमध्ये रु.च्या भरीव

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

खर्चाचा समावेश आहे. 2 लाख कोटी, 4.1 कोटी तरुणांसाठी रोजगार आणि कौशल्याच्या संधींचे लक्ष्य.

EPFO द्वारे अंमलबजावणी: पाचपैकी तीन योजना कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी संघटनेद्वारे (EPFO) कार्यान्वित केल्या जातील, कार्यबल औपचारिकीकरणास प्रोत्साहन देतील आणि नियोक्ता आणि कर्मचारी दोघांनाही प्रोत्साहन प्रदान करतील.

Q.4

खान क्वेस्ट 2024 सराव कुठे होणार आहे?

1. भारत
2. मंगोलिया
3. युनायटेड स्टेट्स
4. ब्राझील

Answer:

B

Sol:

25 जुलै 2024 रोजी, भारतीय सैन्य दल 27 जुलै ते 9 ऑगस्ट 2024 या कालावधीत मंगोलियातील उलानबाटार येथे होणाऱ्या बहुराष्ट्रीय लष्करी सराव खान क्वेस्टसाठी रवाना झाले.

या सरावाचा उद्देश विविध देशांच्या लष्करी दलांमध्ये शांतता राखण्याची क्षमता वाढवणे आहे.

पार्श्वभूमी:

खान क्वेस्टची सुरुवात 2003 मध्ये युनायटेड स्टेट्स आणि मंगोलियन सशस्त्र दलांमधील द्विपक्षीय सराव म्हणून झाली.

2006 पासून, ते बहुराष्ट्रीय शांतीरक्षण सराव म्हणून विकसित झाले आहे, आगामी आवृत्तीत त्याची 21 वी पुनरावृत्ती आहे.

यापूर्वीचा सराव मंगोलियामध्ये 19 जून ते 2 जुलै 2023 या कालावधीत झाला होता.

Q.5

खान क्वेस्ट 2024 चा प्राथमिक उद्देश काय आहे?

1. संयुक्त लष्करी कारवाया करणे
2. शांतता मोहिमेदरम्यान सहभागी राष्ट्रांची परस्पर कार्यक्षमता वाढवणे
3. लष्करी तंत्रज्ञानाचे प्रदर्शन करणे
4. मानवतावादी सहाय्य प्रदान करणे

Answer:

B

Sol:

25 जुलै 2024 रोजी, भारतीय सैन्य दल 27 जुलै ते 9 ऑगस्ट 2024 या कालावधीत मंगोलियातील उलानबाटार येथे होणाऱ्या बहुराष्ट्रीय लष्करी सराव खान क्वेस्टसाठी रवाना झाले.

या सरावाचा उद्देश विविध देशांच्या लष्करी दलांमध्ये शांतता राखण्याची क्षमता वाढवणे आहे.

पार्श्वभूमी:

खान क्वेस्टची सुरुवात 2003 मध्ये युनायटेड स्टेट्स आणि मंगोलियन सशस्त्र दलांमधील द्विपक्षीय सराव म्हणून झाली.

2006 पासून, ते बहुराष्ट्रीय शांतीरक्षण सराव म्हणून विकसित झाले आहे, आगामी आवृत्तीत त्याची 21 वी पुनरावृत्ती आहे.

यापूर्वीचा सराव मंगोलियामध्ये 19 जून ते 2 जुलै 2023 या कालावधीत झाला होता.

Q.6

भारताच्या राष्ट्रपतींनी जाहीर केल्यानुसार अशोक हॉलचे नवीन नाव काय आहे?

1. गणतंत्र मंडप
2. अशोक मंडप
3. प्रजासत्ताक मंडप
4. भारत मंडप

Answer:

B

Sol:

राष्ट्रपती भवन हे भारताच्या राष्ट्रीय अस्मिता आणि वारशाचे प्रमुख प्रतीक आहे.

नामांतराचा उपक्रम या ऐतिहासिक स्थळाला अधिक प्रवेशयोग्य आणि भारतीय सांस्कृतिक आचारसंहितेचे प्रतिनिधी बनवण्यासाठी सुरु असलेल्या प्रयत्नांना प्रतिबिंबित करतो.

मुख्य मुद्दे

हॉलचे नाव बदलणे:

दरबार हॉल आता गणतंत्र मंडप आहे.

अशोक हॉल आता अशोक मंडप झाला आहे.

Q.7

भारतीय स्थापत्यशास्त्रात "मंडप" या शब्दाचा सामान्यतः काय संदर्भ आहे?

1. जेवणाची जागा
2. एक औपचारिक हॉल किंवा मंडप
3. निवासी इमारत
4. मंदिराचा एक प्रकार

Answer:

B

Sol:

'दरबार' हा शब्द ऐतिहासिकदृष्ट्या भारतीय राज्यकर्त्याच्या न्यायालयांना सूचित करतो आणि वसाहती शासनाशी संबंधित होता.

'गणतंत्र मंडप' हे नवीन नाव प्रजासत्ताकाच्या संकल्पनेवर भर देते, जी भारतीय समाजासाठी पायाभूत आहे.

'अशोक' शांतता आणि एकता दर्शवते, सम्राट अशोक यांचे रेखाचित्र, अहिंसा आणि सहअस्तित्वाचा प्रचार करण्यासाठी

ओळखले जाणारे ऐतिहासिक व्यक्तिमत्व.

'अशोक मंडप' असे नामकरण करण्याचा उद्देश या शब्दाचे सांस्कृतिक महत्त्व जपत वसाहती प्रभाव दूर करणे हा आहे.

Q.8

अशोक हॉलच्या बरोबरीने इतर कोणत्या हॉलचे नाव बदलण्यात आले?

1. दरबार हॉल
2. राजेंद्र हॉल
3. गांधी हॉल
4. नेहरू हॉल

Answer:

A

Sol:

राष्ट्रपती भवन हे भारताच्या राष्ट्रीय अस्मिता आणि वारशाचे प्रमुख प्रतीक आहे.

नामांतराचा उपक्रम या ऐतिहासिक स्थळाला अधिक प्रवेशयोग्य आणि भारतीय सांस्कृतिक आचारसंहितेचे प्रतिनिधी बनवण्यासाठी सुरु असलेल्या प्रयत्नांना प्रतिबिंबित करतो.

मुख्य मुद्दे

हॉलचे नाव बदलणे:

दरबार हॉल आता गणतंत्र मंडप आहे.

अशोक हॉल आता अशोक मंडप झाला आहे.

Q.9

खान क्वेस्ट 2024 च्या सरावाच्या नियोजित तारखा काय आहेत?

1. 15 जून ते 30 जून 2024
2. 27 जुलै ते 9 ऑगस्ट 2024
3. 1 ऑगस्ट ते 15 ऑगस्ट 2024

4. 10 सप्टेंबर ते 25 सप्टेंबर 2024

Answer:

B

Sol:

25 जुलै 2024 रोजी, भारतीय सैन्य दल 27 जुलै ते 9 ऑगस्ट 2024 या कालावधीत मंगोलियातील उलानबाटार येथे होणाऱ्या बहुराष्ट्रीय लष्करी सराव खान क्वेस्टसाठी रवाना झाले.

या सरावाचा उद्देश विविध देशांच्या लष्करी दलांमध्ये शांतता राखण्याची क्षमता वाढवणे आहे.

Q.10

GBA फ्रेमवर्कमध्ये भारतासाठी संधी म्हणून कोणत्या जैवइंधनांचा विशेष उल्लेख केला आहे?

1. बायोडिझेल आणि इथेनॉल
2. इथेनॉल, सस्टेनेबल एव्हिएशन फ्युएल (SAF), आणि कॉम्प्रेसड बायो गॅस (CBG)
3. हायड्रोजन आणि मिथेनॉल
4. नैसर्गिक वायू आणि कोळसा

Answer:

B

Sol:

9 सप्टेंबर 2023 रोजी, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी, यूएसए, ब्राझील, इटली, अर्जेन्टिना, सिंगापूर, बांगलादेश, मॉरिशस आणि UAE मधील नेत्यांसह, नवी दिल्ली येथे G20 शिखर परिषदेदरम्यान ग्लोबल बायोफ्युएल्स अलायन्स (GBA) लॉंच केले.

जागतिक स्तरावर जैवइंधनाचे उत्पादन आणि अवलंबन वाढविण्यासाठी सरकार, आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि उद्योगांमध्ये सहकार्य वाढवणे हा या उपक्रमाचा उद्देश

आहे.

भारतासाठी संधी: इथेनॉल, सस्टेनेबल एव्हिएशन फ्युएल (SAF), आणि कॉम्प्रेसड बायो गॅस (CBG) यासह जैवइंधनांसाठी GBA भारताला ज्ञानाचा आधार आणि उत्पादन केंद्र म्हणून स्थान देते.

Q.1

ग्रीन बॉन्ड्सच्या संदर्भात "ग्रीनियम" चा संदर्भ काय आहे?

1. ग्रीन बॉंड जारी करणाऱ्यांद्वारे भरलेला अतिरिक्त प्रीमियम
2. पारंपारिक बॉन्ड्सच्या तुलनेत ग्रीन बॉन्ड्सद्वारे दिलेला जास्त परतावा
3. ग्रीन बॉंड जारी करण्यासाठी आकारले जाणारे शुल्क
4. ग्रीन बॉंड जारी करणाऱ्यांसाठी कूपन पेमेंटवर बचत

Answer:

D

Sol:

• खासगी गुंतवणूकदारांनी शाश्वत गुंतवणुकीला प्राधान्य देण्याची गरज मुख्य आर्थिक सल्लागारांनी नुकतीच अधोरेखित केली.

• खाजगी गुंतवणूकदारांकडून भारताच्या सार्वभौम ग्रीन बॉंड ऑफरवर कमी 'ग्रीनियम' असल्याकडे त्यांनी लक्ष वेधले आणि शाश्वततेसाठी च्या वचनबद्धतेवर "बोलण्याचे" आवाहन केले.

ग्रीनियम बदल:

• ग्रीनियम म्हणजे ग्रीन बॉन्ड जारी करणाऱ्याला संबंधित कूपन पेमेंटवर मिळणारी बचत कारण बॉंड हिरवा असतो.

• पारंपारिक बॉन्डच्या तुलनेत ग्रीन बॉन्डवरील उत्पन्न कमी असते.

• ग्रीन बॉन्ड: • राष्ट्रीय किंवा आंतरराष्ट्रीय हरित वर्गीकरणांतर्गत 'ग्रीन' म्हणून वर्गीकृत विशिष्ट प्रकल्प/क्रियाकलापांना निधी देणारी कर्ज साधने.

• उदाहरणांमध्ये अक्षय ऊर्जा प्रकल्प, इलेक्ट्रिक बस आणि ऊर्जा कार्यक्षमता उपक्रम यांचा समावेश आहे.

- ग्रीनियमचे आवाहन: • शाश्वततेचे आवाहन गुंतवणूकदारांना आकर्षित करते जे काही परतावा सोडून कमी देयके (कमी उत्पन्न) स्वीकारण्यास तयार आहेत.
- दीर्घकालीन हरित प्रकल्प कमी शारीरिक आणि आर्थिक जोखमीशी संबंधित आहेत.
- आर्थिक आकर्षण: गुंतवणूकदारांनी स्वीकारलेल्या कमी परताव्यामुळे हरित प्रकल्प जारीकर्त्यासाठी आर्थिकदृष्ट्या आकर्षक ठरतात.

Q.2

ग्रीन बॉण्ड्स जारीकर्त्यासाठी आर्थिकदृष्ट्या आकर्षक कशामुळे होतात?

1. उच्च व्याजदर
2. वाढीव सट्टा परतावा
3. गुंतवणूकदारांनी स्वीकारलेले कमी परतावा
4. सरकारी पाठबळाची हमी

Answer:

C

Sol:

- खासगी गुंतवणूकदारांनी शाश्वत गुंतवणुकीला प्राधान्य देण्याची गरज मुख्य आर्थिक सल्लागारांनी नुकतीच अधोरेखित केली.
- खाजगी गुंतवणूकदारांकडून भारताच्या सार्वभौम ग्रीन बॉण्ड ऑफरवर कमी 'ग्रीनियम' असल्याकडे त्यांनी लक्ष वेधले आणि शाश्वततेसाठी च्या वचनबद्धतेवर "बोलण्याचे" आवाहन केले.
- ग्रीनियम बदल:
- ग्रीनियम म्हणजे ग्रीन बॉण्ड जारी करणाऱ्याला संबंधित कूपन पेमेंटवर मिळणारी बचत कारण बॉण्ड हिरवा असतो.
- पारंपारिक बॉण्डच्या तुलनेत ग्रीन बॉण्डवरील उत्पन्न कमी असते.
- ग्रीन बॉण्ड: • राष्ट्रीय किंवा आंतरराष्ट्रीय हरित वर्गीकरणांतर्गत 'ग्रीन' म्हणून वर्गीकृत विशिष्ट

प्रकल्प/क्रियाकलापांना निधी देणारी कर्ज साधने.

- उदाहरणांमध्ये अक्षय ऊर्जा प्रकल्प, इलेक्ट्रिक बस आणि ऊर्जा कार्यक्षमता उपक्रम यांचा समावेश आहे.

- ग्रीनियमचे आवाहन: • शाश्वततेचे आवाहन गुंतवणूकदारांना आकर्षित करते जे काही परतावा सोडून कमी देयके (कमी उत्पन्न) स्वीकारण्यास तयार आहेत.
- दीर्घकालीन हरित प्रकल्प कमी शारीरिक आणि आर्थिक जोखमीशी संबंधित आहेत.

- आर्थिक आकर्षण: गुंतवणूकदारांनी स्वीकारलेल्या कमी परताव्यामुळे हरित प्रकल्प जारीकर्त्यासाठी आर्थिकदृष्ट्या आकर्षक ठरतात.

- **Financial Attractiveness:** Lower returns accepted by investors make green projects financially attractive for issuers.

Q.3

मॅग्नेटोटॅक्टिक बॅक्टेरिया सामान्यतः कुठे आढळतात?

1. गोडे पाणी आणि सागरी अधिवास
2. केवळ स्थलीय अधिवास
3. वाळवंटी प्रदेश
4. वातावरण

Answer:

A

Sol:

मॅग्नेटोटॅक्टिक बॅक्टेरिया बदल:

- लक्षण: • प्रोकॅरियोटिक जीव पृथ्वीच्या चुंबकीय क्षेत्राबरोबर संरेखित होतात.
- गोड्या पाण्यात आणि सागरी अधिवासात आढळतात.
- इष्टतम ऑक्सिजन सांद्रता शोधण्यासाठी चुंबकीय क्षेत्र वापरणे
- महत्त्व: पृथ्वीच्या काही सुरुवातीच्या रहिवाशांपैकी एक मानले जाते.

संशोधनातील ठळक मुद्दे:

- प्रेरणा: लडाखमधील रॉक वार्निश आणि पर्सिव्हरन्स रोव्हरने मंगळावर केलेली निरीक्षणे यांच्यातील साम्य.
- निष्कर्ष: • वार्निश पृष्ठभागांवर ऑक्सिडाइज्ड मॅंगनीज (एमएन 4+) आणि कार्बोक्झिलिक आम्ल कार्यक्षमतेची उच्च पातळी.
- सेंद्रिय हस्ताक्षरांचे संकेत, रॉक वार्निशमधील चुंबकीय खनिजांचे जैविक उत्पत्ती सूचित करतात.

- महत्त्व: • मंगळ आणि इतर खगोलीय पिंडांवर बायोसिग्नेचर ओळखण्यात मदत करते.
- मंगळाचा शोध घेण्यासाठी आणि त्याच्या राहण्याच्या क्षमतेचे मूल्यांकन करण्यासाठी इस्रो आणि इतर एजन्सींच्या भविष्यातील अंतराळ मोहिमांसाठी महत्त्वपूर्ण आहे.

Q.4

मॅग्नेटोटॅक्टिक बॅक्टेरियाचे महत्त्व काय आहे?

1. ते आधुनिक औषधांमध्ये वापरले जातात
2. ते पृथ्वीवरील काही प्राचीन रहिवासी मानले जातात
3. ते जलचर प्राण्यांसाठी प्राथमिक अन्न स्रोत आहेत
4. ते मोठ्या प्रमाणात ऑक्सिजन तयार करतात

Answer:

B

Sol:

मॅग्नेटोटॅक्टिक बॅक्टेरिया बदल:

- लक्षण: • प्रोकॅरियोटिक जीव पृथ्वीच्या चुंबकीय क्षेत्राबरोबर संरेखित होतात.
- गोड्या पाण्यात आणि सागरी अधिवासात आढळतात.
- इष्टतम ऑक्सिजन सांद्रता शोधण्यासाठी चुंबकीय क्षेत्र वापरणे
- महत्त्व: पृथ्वीच्या काही सुरुवातीच्या रहिवाशांपैकी एक मानले जाते.

संशोधनातील ठळक मुद्दे:

- प्रेरणा: लडाखमधील रॉक वार्निश आणि पर्सिव्हरन्स रोव्हरने मंगळावर केलेली निरीक्षणे यांच्यातील साम्य.
- निष्कर्ष: • वार्निश पृष्ठभागांवर ऑक्सिडाइज्ड मॅंगनीज (एमएन 4+) आणि कार्बोक्झिलिक आम्ल कार्यक्षमतेची उच्च पातळी.
- सेंद्रिय हस्ताक्षरांचे संकेत, रॉक वार्निशमधील चुंबकीय खनिजांचे जैविक उत्पत्ती सूचित करतात.

- महत्त्व: • मंगळ आणि इतर खगोलीय पिंडांवर बायोसिग्नेचर ओळखण्यात मदत करते.
- मंगळाचा शोध घेण्यासाठी आणि त्याच्या राहण्याच्या क्षमतेचे मूल्यांकन करण्यासाठी इस्रो आणि इतर एजन्सींच्या भविष्यातील अंतराळ मोहिमांसाठी महत्त्वपूर्ण आहे.

Q.5

खोल समुद्रातील खनिजे शोधण्यासाठी भारताने कोणत्या प्राधिकरणाकडून परवान्यासाठी अर्ज करण्याची योजना आखली आहे?

1. संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP)
2. आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (IMO)
3. आंतरराष्ट्रीय समुद्रतळ प्राधिकरण (ISA)
4. जागतिक महासागर परिषद (WOC)

Answer:

C

Sol:

- क्लॅरियन-क्लिपरटन झोनवर लक्ष केंद्रित करून पॅसिफिक महासागरातील खोल समुद्रातील खनिजांचा शोध घेण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय सीबेड प्राधिकरणाकडे (आयएसए) परवान्यासाठी अर्ज करण्याची भारताची योजना आहे.
- क्लेरियन-क्लिपरटन झोनबद्दल:
- स्थान: हवाई आणि मेक्सिको दरम्यान उत्तर प्रशांत महासागरातील एक विस्तीर्ण मैदान.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- संसाधन: मँगनीज, निकेल, तांबे आणि कोबाल्टसह इलेक्ट्रिक वाहने आणि सौर पॅनेलमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या खनिजांसह मोठ्या प्रमाणात पॉलिमेटॅलिक नोड्यूल असतात.
- शोध: 1873 मध्ये ब्रिटिश खलाशांनी प्रथम शोधला.
- निर्मिती: बटाट्याच्या आकाराचे नोड्यूल जे तयार होण्यासाठी लाखो वर्षे लागतात.
- जैवविविधता: निळ्या व्हेलसारख्या जागतिक स्तरावर धोक्यात असलेल्या प्रजातींसह 30 पर्यंत सिटेशियन लोकसंख्या.
- खाणकाम: परिसरात खोल समुद्रातील 17 अन्वेषण परवाने मंजूर करण्यात आले आहेत.

Q.6

क्लेरियन-क्लिपरटन झोन कोठे आहे?

1. भारत आणि श्रीलंका दरम्यानचा हिंदी महासागर
2. यूएसए आणि युरोपमधील अटलांटिक महासागर
3. हवाई आणि मेक्सिको दरम्यान उत्तर प्रशांत महासागर
4. ऑस्ट्रेलियाजवळ दक्षिण पॅसिफिक महासागर

Answer:

C

Sol:

- क्लेरियन-क्लिपरटन झोनवर लक्ष केंद्रित करून पॅसिफिक महासागरातील खोल समुद्रातील खनिजांचा शोध घेण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय सीबेड प्राधिकरणाकडे (आयएसए) परवान्यासाठी अर्ज करण्याची भारताची योजना आहे.
- क्लेरियन-क्लिपरटन झोनबद्दल:
 - स्थान: हवाई आणि मेक्सिको दरम्यान उत्तर प्रशांत महासागरातील एक विस्तीर्ण मैदान.
 - संसाधन: मँगनीज, निकेल, तांबे आणि कोबाल्टसह इलेक्ट्रिक वाहने आणि सौर पॅनेलमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या खनिजांसह मोठ्या प्रमाणात पॉलिमेटॅलिक नोड्यूल असतात.
 - शोध: 1873 मध्ये ब्रिटिश खलाशांनी प्रथम शोधला.

- निर्मिती: बटाट्याच्या आकाराचे नोड्यूल जे तयार होण्यासाठी लाखो वर्षे लागतात.
- जैवविविधता: निळ्या व्हेलसारख्या जागतिक स्तरावर धोक्यात असलेल्या प्रजातींसह 30 पर्यंत सिटेशियन लोकसंख्या.
- खाणकाम: परिसरात खोल समुद्रातील 17 अन्वेषण परवाने मंजूर करण्यात आले आहेत.

Q.7

क्लायमेट फायनान्स वर्गीकरण म्हणजे काय?

1. नैसर्गिक संसाधनांचे वर्गीकरण करणारी प्रणाली
2. अर्थव्यवस्थेच्या काही भागांचे वर्गीकरण करणारी प्रणाली जी शाश्वत गुंतवणूक म्हणून विकली जाऊ शकते
3. जीवाश्म इंधन गुंतवणुकीसाठी मार्गदर्शक
4. चलन विनिमयाचा मागोवा घेण्यासाठी आर्थिक प्रणाली

Answer:

B

Sol:

क्लायमेट फायनान्स वर्गीकरण बदल:

- अर्थव्यवस्थेच्या काही भागांचे वर्गीकरण करणारी प्रणाली जी शाश्वत गुंतवणूक म्हणून विपणन केली जाऊ शकते.
- गुंतवणूकदार आणि बँकांना प्रभावी हवामान बदल गुंतवणुकीकडे निधी निर्देशित करण्यासाठी मार्गदर्शन करते.
- वापरलेल्या केसेस:
 - हवामानाशी संबंधित वित्तीय साधनांचे वर्गीकरण करण्यासाठी मानके निश्चित करणे (उदा., हरित रोखे).
 - हवामान जोखीम व्यवस्थापन.
 - नेट-झिरो ट्रान्झिशन प्लॅनिंग.
 - हवामान प्रकटीकरण

- महत्व:
 - उत्पादित आणि काढलेले हरितगृह वायू (GHG) संतुलित करून निव्वळ-शून्य अर्थव्यवस्थेत संक्रमण

करण्यासाठी आवश्यक.

- हवामान भांडवलाची तैनाती वाढवते आणि हरित धुण्याचे धोके कमी करते.
- हवामान अनुकूलन आणि शमन यासाठी भांडवलाची उपलब्धता वाढवते.
- हवामान वचनबद्धता आणि हरित संक्रमण साध्य करण्यासाठी भारताला मदत करते.

Q.8

Climate Finance Taxonomy गुंतवणूकदारांना आणि बँकांना कशी मदत करते?

1. परिणामकारक हवामान बदल गुंतवणुकीकडे निधी निर्देशित करून
2. कर्जावरील व्याजदरात वाढ करून
3. सर्व गुंतवणुकीसाठी कर लाभ प्रदान करून
4. त्यांचे गुंतवणूक पर्याय कमी करून

Answer:

A

Sol:

क्लायमेट फायनान्स वर्गीकरण बदल:

- अर्थव्यवस्थेच्या काही भागांचे वर्गीकरण करणारी प्रणाली जी शाश्वत गुंतवणूक म्हणून विपणन केली जाऊ शकते.
- गुंतवणूकदार आणि बँकांना प्रभावी हवामान बदल गुंतवणुकीकडे निधी निर्देशित करण्यासाठी मार्गदर्शन करते.
- वापरलेल्या केसेस: • हवामानाशी संबंधित वित्तीय साधनांचे वर्गीकरण करण्यासाठी मानके निश्चित करणे (उदा., हरित रोखे).
- हवामान जोखीम व्यवस्थापन.
- नेट-झिरो ट्रान्झिशन प्लॅनिंग.
- हवामान प्रकटीकरण

• महत्व: • उत्पादित आणि काढलेले हरितगृह वायू (GHG) संतुलित करून निव्वळ-शून्य अर्थव्यवस्थेत संक्रमण

करण्यासाठी आवश्यक.

- हवामान भांडवलाची तैनाती वाढवते आणि हरित धुण्याचे धोके कमी करते.
- हवामान अनुकूलन आणि शमन यासाठी भांडवलाची उपलब्धता वाढवते.
- हवामान वचनबद्धता आणि हरित संक्रमण साध्य करण्यासाठी भारताला मदत करते.

Q.9

इलेक्ट्रिक मोबिलिटी प्रमोशन योजनेसाठी कोणते मंत्रालय नोडल मंत्रालय आहे?

1. पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
2. परिवहन मंत्रालय
3. अक्षय ऊर्जा मंत्रालय
4. अवजड उद्योग मंत्रालय

Answer:

D

Sol:

इलेक्ट्रिक मोबिलिटी प्रमोशन योजनेबद्दल:

- उद्दिष्ट्ये: • देशात इलेक्ट्रिक वाहनांचा (ईव्ही) अवलंब करण्यास गती देणे.
- ग्रीन मोबिलिटी आणि ईव्ही मॅन्युफॅक्चरिंग इकोसिस्टमच्या विकासास प्रोत्साहन देणे
- इलेक्ट्रिक वाहन श्रेणी: • टू व्हीलर्स (इलेक्ट्रिक) (ई-2 डब्ल्यू).
- नोंदणीकृत ई-रिक्षा आणि ई-कार्ट आणि एल 5 (ई-3 डब्ल्यू) सह तीन चाकी (इलेक्ट्रिक).
- व्यावसायिक कारणांसाठी नोंदणी कृत ई-2 डब्ल्यू आणि नोडल मंत्रालय: अवजड उद्योग मंत्रालय.ला लागू आहे.
- तसेच पात्र: खाजगी किंवा कॉर्पोरेट मालकीच्या नोंदणीकृत ई-2 डब्ल्यू.
- प्रगत तंत्रज्ञान: प्रगत बॅटरी असलेल्या वाहनांना

प्रोत्साहन.

- घटक: • सबसिडी: • e-2W आणि e-3W साठी प्रोत्साहनाची मागणी करा.
- आगाऊ कमी केलेली खरेदी किंमत (रु. 5,000 प्रति kWh) म्हणून दिलेले प्रोत्साहन.
- भारत सरकारकडून मूळ उपकरण निर्मात्याला (OEM) प्रतिपूर्ती.

- प्रशासन: • माहिती, शिक्षण आणि संप्रेषण (IEC) क्रियाकलाप.
- प्रकल्प व्यवस्थापन एजन्सी (PMA) साठी शुल्क.

- नोडल मंत्रालय: अवजड उद्योग मंत्रालय.

Q.10

प्रदान केलेल्या अनुदानासाठी भारत सरकार कोणाला परतफेड करेल?

1. वाहन खरेदीदार
2. डीलर
3. मूळ उपकरणे निर्माता (OEM)
4. राज्य सरकारे

Answer:

C

Sol:

इलेक्ट्रिक मोबिलिटी प्रमोशन योजनेबद्दल:

- उद्दिष्ट्ये: • देशात इलेक्ट्रिक वाहनांचा (ईव्ही) अवलंब करण्यास गती देणे.
- ग्रीन मोबिलिटी आणि ईव्ही मॅन्युफॅक्चरिंग इकोसिस्टमच्या विकासास प्रोत्साहन देणे

- इलेक्ट्रिक वाहन श्रेणी: • टू व्हीलर्स (इलेक्ट्रिक) (ई-2 डब्ल्यू).
- नोंदणीकृत ई-रिक्षा आणि ई-कार्ट आणि एल 5 (ई-3 डब्ल्यू) सह तीन चाकी (इलेक्ट्रिक).

- व्यावसायिक कारणांसाठी नोंदणी कृत ई-2 डब्ल्यू आणि नोडल मंत्रालय: अवजड उद्योग मंत्रालय.ला लागू आहे.
- तसेच पात्र: खाजगी किंवा कॉर्पोरेट मालकीच्या नोंदणीकृत ई-2 डब्ल्यू.

- प्रगत तंत्रज्ञान: प्रगत बॅटरी असलेल्या वाहनांना प्रोत्साहन.
- घटक: • सबसिडी: • e-2W आणि e-3W साठी प्रोत्साहनाची मागणी करा.
- आगाऊ कमी केलेली खरेदी किंमत (रु. 5,000 प्रति kWh) म्हणून दिलेले प्रोत्साहन.
- भारत सरकारकडून मूळ उपकरण निर्मात्याला (OEM) प्रतिपूर्ती.

- प्रशासन: • माहिती, शिक्षण आणि संप्रेषण (IEC) क्रियाकलाप.
- प्रकल्प व्यवस्थापन एजन्सी (PMA) साठी शुल्क.

- नोडल मंत्रालय: अवजड उद्योग मंत्रालय.

Q.11

भारतीय तटरक्षक दलाकडून कोणते ऑपरेशन सहसा केले जात नाही?

1. तस्करीविरोधी
2. पर्यावरण संरक्षण
3. नौदल जहाज बांधणी
4. नाविकांना मदत

Answer:

C

Sol:

भारतीय तटरक्षक दलाबद्दल:

- स्थापना: भारतीय तटरक्षक दल (ICG) ची औपचारिक स्थापना 1 फेब्रुवारी 1977 रोजी तटरक्षक कायदा, 1978 द्वारे करण्यात आली.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- बोधवाक्य: "वयम् रक्षामह" (आम्ही संरक्षण करतो).
- भूमिका आणि जबाबदाऱ्या: • सागरी सुरक्षा आणि सुरक्षा: भारताच्या सागरी क्षेत्रांची सुरक्षा आणि सुरक्षा सुनिश्चित करणे.
- शोध आणि बचाव: भारताच्या सागरी क्षेत्रांमध्ये शोध आणि बचाव कार्ये चालवणे.
- सागरी पर्यावरण संरक्षण: सागरी प्रदूषण रोखणे आणि प्रतिसाद देणे.
- कायद्याची अंमलबजावणी: समुद्री कायदे आणि नियमांची अंमलबजावणी करणे, ज्यामध्ये तस्करीविरोधी आणि चाचेगिरीविरोधी ऑपरेशन्सचा समावेश आहे.
- नाविकांना मदत: संकटात सापडलेल्या नाविकांना नेव्हिगेशनल मदत आणि सहाय्य प्रदान करणे.
- संरक्षण कार्य: शत्रुत्वाच्या काळात भारतीय नौदलाला संरक्षण कार्यात मदत करणे.

- संघटनात्मक रचना: • मुख्यालय: नवी दिल्ली.
- प्रदेश: ICG पाच क्षेत्रांमध्ये विभागलेले आहे: उत्तर-पश्चिम, पश्चिम, पूर्व, ईशान्य आणि अंदमान आणि निकोबार.
- तळ: भारतीय किनारपट्टीवर असंख्य स्टेशनस, एअर स्टेशनस आणि एअर एन्क्लेव्हस.

- सहयोग: ICG भारतीय नौदल, गृह मंत्रालय, जहाजबांधणी मंत्रालय आणि आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (IMO) यासह सागरी सुरक्षा, सुरक्षा आणि पर्यावरण संरक्षणासाठी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय संस्थांशी सहयोग करते.
- ऑपरेशन्स: • SAR ऑपरेशन्स: समुद्रातील संकटग्रस्त जहाजे आणि लोकांसाठी नियमितपणे शोध आणि बचाव कार्ये चालवते.
- तस्करीविरोधी: वस्तू, औषधे आणि इतर निषिद्ध वस्तूंची तस्करी रोखण्यासाठी ऑपरेशन्स चालवते.
- पर्यावरण संरक्षण: तेल गळती आणि इतर सागरी पर्यावरणीय धोक्यांना प्रतिसाद देते.
- नागरी प्राधिकरणांना मदत: नैसर्गिक आपत्ती आणि इतर आपत्कालीन परिस्थितीत नागरी प्राधिकरणांना मदत प्रदान करते.
- महत्त्व: भारताची सागरी सुरक्षा राखण्यासाठी, सागरी संसाधनांचे रक्षण करण्यासाठी आणि सागरी सीमांची सुरक्षा सुनिश्चित करण्यात ICG महत्वाची भूमिका बजावते.

भारतीय तटरक्षक दलाचे ब्रीदवाक्य काय आहे?

1. सर्वत्र सर्वोत्तम सुरक्षा
2. शानो वरुण
3. जलशक्ती रक्षा
4. वयम् रक्षामह

Answer:

D

Sol:

भारतीय तटरक्षक दलाबद्दल:

- स्थापना: भारतीय तटरक्षक दल (ICG) ची औपचारिक स्थापना 1 फेब्रुवारी 1977 रोजी तटरक्षक कायदा, 1978 द्वारे करण्यात आली.
- बोधवाक्य: "वयम् रक्षामह" (आम्ही संरक्षण करतो).
- भूमिका आणि जबाबदाऱ्या: • सागरी सुरक्षा आणि सुरक्षा: भारताच्या सागरी क्षेत्रांची सुरक्षा आणि सुरक्षा सुनिश्चित करणे.
- शोध आणि बचाव: भारताच्या सागरी क्षेत्रांमध्ये शोध आणि बचाव कार्ये चालवणे.
- सागरी पर्यावरण संरक्षण: सागरी प्रदूषण रोखणे आणि प्रतिसाद देणे.
- कायद्याची अंमलबजावणी: समुद्री कायदे आणि नियमांची अंमलबजावणी करणे, ज्यामध्ये तस्करीविरोधी आणि चाचेगिरीविरोधी ऑपरेशन्सचा समावेश आहे.
- नाविकांना मदत: संकटात सापडलेल्या नाविकांना नेव्हिगेशनल मदत आणि सहाय्य प्रदान करणे.
- संरक्षण कार्य: शत्रुत्वाच्या काळात भारतीय नौदलाला संरक्षण कार्यात मदत करणे.
- संघटनात्मक रचना: • मुख्यालय: नवी दिल्ली.
- प्रदेश: ICG पाच क्षेत्रांमध्ये विभागलेले आहे: उत्तर-पश्चिम, पश्चिम, पूर्व, ईशान्य आणि अंदमान आणि निकोबार.
- तळ: भारतीय किनारपट्टीवर असंख्य स्टेशनस, एअर स्टेशनस आणि एअर एन्क्लेव्हस.

- सहयोग: ICG भारतीय नौदल, गृह मंत्रालय, जहाजबांधणी मंत्रालय आणि आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (IMO) यासह सागरी सुरक्षा, सुरक्षा आणि पर्यावरण संरक्षणासाठी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय संस्थांशी सहयोग करते.

Q.12

- ऑपरेशन्स: • **SAR** ऑपरेशन्स: समुद्रातील संकटग्रस्त जहाजे आणि लोकांसाठी नियमितपणे शोध आणि बचाव कार्ये चालवते.
- तस्करीविरोधी: वस्तू, औषधे आणि इतर निषिद्ध वस्तूंची तस्करी रोखण्यासाठी ऑपरेशन्स चालवते.
- पर्यावरण संरक्षण: तेल गळती आणि इतर सागरी पर्यावरणीय धोक्यांना प्रतिसाद देते.
- नागरी प्राधिकरणांना मदत: नैसर्गिक आपत्ती आणि इतर आपत्कालीन परिस्थितीत नागरी प्राधिकरणांना मदत प्रदान करते.
- महत्त्व: भारताची सागरी सुरक्षा राखण्यासाठी, सागरी संसाधनांचे रक्षण करण्यासाठी आणि सागरी सीमांची सुरक्षा सुनिश्चित करण्यात ICG महत्त्वाची भूमिका बजावते.

Q.13

खालीलपैकी कोणता भूस्खलनाचा प्रकार नाही?

1. फॉल्स
2. भूकंप
3. स्लाइड्स
4. वाहते

Answer:

B

Sol:

भूस्खलनाबद्दल:

- भूस्खलन म्हणजे गुरुत्वाकर्षणामुळे खडक, पृथ्वी किंवा ढिगाऱ्याच्या उतारावरची हालचाल होय.
- भूस्खलनाचे प्रकार: • फॉल: उंच उतार किंवा उंच कडावरून खडक किंवा माती अचानक खाली पडणे.
- स्लाइड्स: परिभाषित पृष्ठभागावर खडक किंवा मातीच्या वस्तुमानाची हालचाल.
- फ्लोज: बारीक पदार्थांची द्रवासारखी हालचाल, अनेकदा पाण्यात मिसळली जाते.
- क्रिप: माती किंवा खडकाची मंद, स्थिर खालची हालचाल.

- करणे: • नैसर्गिक कारणे: अतिवृष्टी, भूकंप, ज्वालामुखीचा उद्रेक, जलद हिम वितळणे आणि धूप.
- मानवी क्रियाकलाप: जंगलतोड, खाणकाम, बांधकाम आणि जमिनीच्या वापरातील बदल.
- प्रतिबंध आणि शमन: • अभियांत्रिकी उपाय: भिंती राखणे, ड्रेनेज नियंत्रण, उतार मजबूतीकरण.
- वनस्पती: उतार स्थिर करण्यासाठी झाडे आणि झुडूपे लावणे.
- जमीन वापराचे नियोजन: जास्त जोखीम असलेल्या भागात बांधकाम टाळणे.
- पूर्व चेतावणी प्रणाली: पावसाचे निरीक्षण करणे, उताराची हालचाल आणि भौगोलिक परिस्थिती.

Q.14

भूस्खलनास कारणीभूत असलेली प्राथमिक शक्ती कोणती आहे?

1. वारा
2. पाऊस
3. पाणी
4. गुरुत्वाकर्षण

Answer:

D

Sol:

भूस्खलनाबद्दल:

- भूस्खलन म्हणजे गुरुत्वाकर्षणामुळे खडक, पृथ्वी किंवा ढिगाऱ्याच्या उतारावरची हालचाल होय.
- भूस्खलनाचे प्रकार: • फॉल: उंच उतार किंवा उंच कडावरून खडक किंवा माती अचानक खाली पडणे.
- स्लाइड्स: परिभाषित पृष्ठभागावर खडक किंवा मातीच्या वस्तुमानाची हालचाल.
- फ्लोज: बारीक पदार्थांची द्रवासारखी हालचाल, अनेकदा पाण्यात मिसळली जाते.

• क्रिप: माती किंवा खडकाची मंद, स्थिर खालची हालचाल.

• करणे: • नैसर्गिक कारणे: अतिवृष्टी, भूकंप, ज्वालामुखीचा उद्रेक, जलद हिम वितळणे आणि धूप.

• मानवी क्रियाकलाप: जंगलतोड, खाणकाम, बांधकाम आणि जमिनीच्या वापरातील बदल.

• प्रतिबंध आणि शमन: • अभियांत्रिकी उपाय: भिंती राखणे, ड्रेनेज नियंत्रण, उतार मजबुतीकरण.

• वनस्पती: उतार स्थिर करण्यासाठी झाडे आणि झुडूपे लावणे.

• जमीन वापराचे नियोजन: जास्त जोखीम असलेल्या भागात बांधकाम टाळणे.

• पूर्व चेतावणी प्रणाली: पावसाचे निरीक्षण करणे, उताराची हालचाल आणि भौगोलिक परिस्थिती.

Q.15

तामिहणी घाट कोठे आहे?

1. पुणे
2. सातारा
3. कोल्हापूर
4. रत्नागिरी

Answer:

A

Sol:

तामिहणी घाटाबद्दल:

• स्थान: तामिहणी घाट महाराष्ट्रातील सहयाद्री पर्वत रांगेत स्थित आहे, जो मुळशी आणि तामिहणी प्रदेशांना जोडतो, पुणे.

• हवामान: या प्रदेशात पावसाळ्यात मुसळधार पाऊस पडतो.

• ऐतिहासिक महत्त्व: घाटाला ऐतिहासिक महत्त्व आहे कारण प्राचीन काळात हा एक महत्त्वाचा व्यापारी मार्ग होता.